

Déli Hírlap

Redacția și administrația:
TIMIȘOARA, I, Piața Brătianu No. 3.
Telefon: 28—10.

GAZETA MAGHIARILOR
DIN BANAT

Nr. cererii de insc. în Reg. publ. per 934—1938
Trib. Timișoara.
Redactor resp.: Dr. VÁRNAY ELEMÉR

Egyedülálló nemzeti ünnep

A finn nép immár három hónapja szabadságáért és fennmaradásáért küzd. A rája kényszerült harcban a védekező kicsi Finnország a támadó nagy Oroszország ellen bátran, hősiessen, emberfeletti módon tartja magát. Három millió ember haláltmegevetően áll gátként száznyolcvanhárom millió ember áradatával szemben. Az életért hadakozik a hazája rögeit imádatlással szerető maroknyi nemzet.

A fehér havat pirosra festi a vér. A sarkvidéki kurta és homályos nappalok és a hosszú és derengő éjjelek máskor hallgató csendjét, most elűzi az ágyúk borzalmas bömbölése, a bombák irtóztató robbanása. Az északi fény szivárványos és csipkés ragyogása elhomályosul égő falvak lángcsóvjától. A fagyos jégen ezrével, tízezérekkel hevernek mindkét hadakozó fél halottai.

És amíg Finnország minden fegyverbíró fia és számos hőselkü leánya a frontokon küzd, addig a bombázott városok és falvak nagy előkészületeket tesznek a február 28-iki nemzeti ünnepre.

Igen, Finnország február 28-án nemzeti ünnepet ül és ebben nem zavarja meg a háború sem.

A világon egyedülálló nemzeti ünnep ez és különbözik minden más élő nemzet nemzeti ünnepétől.

A nemzeti ünnepeket az egyes országok nagy horderejű történelmi események, megnyert csaták, vagy a népek életében nagy fontossággal és kihatással bíró politikai események emlékére ülik.

Finnország február 28-iki ünnepe az ilyen nemzeti ünnepek egyik osztályába sem tartozik.

Finnország egy könyv emlékére üli meg nemzeti ünnepét.

Ez a könyv a Kalevala, a finn nemzet nagy nemzeti hőskölteménye.

Egy évezred előtt született meg a Kalevala a finn nép ajkán. A századok forгатagában a Kalevala bővült, fejlődött, új részekkel gazdagodott. Szállt az ének szájról-szájra, nemzedékről nemzedékre, mondogatták a Kalevala töredékeit a városokban, a falvakban, halászkunyhókban, erdőirtásokban, földművelés közben, vadászaton, síkirándulásokon.

És ott fenn a messzi-távol északon, a rövid és hűvös nyáron, a tartós és dermesztő télen egyaránt lelkesedtek Vajnamöjnen legendás hősért. Kicsoda Vajnamöjnen? A Kalevala főszereplője, tántoríthatatlan, bátorlelkű, sziklaszilárd jellemű, páratlanul jószívű és nagyon becsületes. Derék lovag a szó legszorosabb értelmében.

Kicsoda Vajnamöjnen? Élt valaha? Mint egyedül nem élt, de mégis mindig élt, amióta a finn nép megvan és él ma is. Mert Vajnamöjnen maga a finn nép. Vajnamöjnen a finn nép megismerése, a finn lélek és a finn gondolat megtestesülése. Vajnamöjnen azért tudott ezer esztendőn keresztül, századok viharain, viszontagságain és válságos forгатagain át megmaradni eddig, mert ugyanaz az erő és határozottság, ugyanaz az életrevalóság, törhetetlen akarat van benne, mint a finn népben, amelynek eszményi kicsúcsosodása.

Vajnamöjnen mindenkor együtt volt és

együtt maradt a finn néppel, annak örömeiben és bűjében.

Lönnrot Illés finn tudósé az érdem, hogy felismerte a Vajnamöjnenről a nép ajkán élő dalok összegyűjtésének szükségességét. A Finn Irodalmi Társaság anyagi támogatásával éveken keresztül szánon és sítalpon járta be az ezer tő minden zugát és hangyamódra szedte össze a Kalevala hősi szakaszait, a Vajnamöjnenről szóló dalokat.

Fáradtságos esztendő munkájának megkoronázása volt, amikor 1835. február 28-án nyomtatásban megjelent a Kalevala első kiadása. A terjedelmes könyv harminckét énekből és 12.078 sorból állott. Egész Finnország leírhatatlan lelkesedéssel fogadta a könyv megjelenését. A templomok harangjai zúgtak, az iskolákban a tanárok és tanítók a Kalevaláról és annak hőséről, Vajnamöjnenről, beszéltek a növendékeknek, a hivatalokban szünetelt a munka, a kereskedések és üzletek bezártak. Csak a könyvesboltok voltak nyitva, ahol a személynem győzte a Kalevala példányainak szétosztását a tolongó vásárlók között.

És aznap határozta el a finn nép, hogy február 28-at mindenkor nemzeti ünnepként megüli.

Ezt a fogadalmat Finnország azóta hűségesen megtartotta. Az orosz cári elnyomatás legkínzóbb napjaiban is megtartották a Kalevala nemzeti ünnepét. Teljes önállóságának visszanyerése után pedig a finn köztársaság még na-

gyobb hódolattal áldozott a Kalevala megjelenése évfordulójának.

Minden év február 28-án új kiadások jelentek meg a Kalevalából. Amíg Lönnrot élt, maga rendezte sajtó alá és újabb gyűjtésekkel gyarapította azokat. A mai Kalevala már ötven énekből és 22.795 sorból áll. A Kalevala az utóbbi évtizedek során nem maradt ismeretlen a művelt világ előtt, mert majdnem minden nyelvre lefordították azt és minden nemzet fiai gyönyörködhetnek annak szépségeiben.

Finnországot a mostani háború sem tartja vissza a február 28-iki nemzeti ünnep megülsétől. Pedig a kicsiny finn nemzetet olyan hatalmas, olyan óriási orkán rázza, amilyenben még sohasem volt része. Isten a tudója, hogy Finnország meddig bírja ezt a vihart, amely végpusztulással fenyegeti. És ki tudja, hogy ép-ségben kikerül-e belőle?

Eppen ezért magasztos, éppen ezért fenséges, hogy Finnország most sem mulasztja el ennek a nemzeti ünnepnek a megtartását. Kulturális érettségének, műveltségének és a népek egyetemességében való hivatottságának adja ezzel tanubizonyosságát.

Finnország egyben remek példaadással van. Minden népnek kötelessége volna a rendes nemzeti ünnepeken felül még egy kulturális nemzeti ünnepet is megülni. Hiszen minden nemzetnek van bizonyára olyan kulturális eseménye, mely megérdemelné ezt. És ha majd minden nép feljut arra a magaslatra, hogy kulturális nemzeti ünnepe legyen, akkor bizonyosan közelebb leszünk az örök békéhez, a megértéshez és a nemzetek testvériesüléséhez.

Kubán Endre

Négy alapvető pontban rendezték az ardeali katolikusság függő kérdéseit

Eredményre vezettek a román-magyar bizottság tárgyalásai

Bucurestiből jelentik: A Romániai Magyar Népközösség megalakulása óta mindent elkövet, hogy a kisebbségi sérelmeket orvosolja. A Népközösségnek és általában a magyarságnak megértő segítőtársa a hivatalos fórumok előtt Dragomir Silviu dr. kisebbségi miniszter, aki egyéniségének súlyát, tekintélyét és összekötő-téseit készséggel rendelkezésre bocsátja, ha igazságos és méltányos kívánság teljesítéséről, vagy panasz orvoslásáról van szó. Egyik ilyen, évek óta húzódozó megoldatlan problémája az ardeali magyarságnak a római katolikus helyzetének főként vagyoni jogi szempontból való rendezése. Ezt az ügyet is Dragomir Silviu miniszter karolta fel és az ő kezdeményezésére

közös magyar-román bizottságot küldtek ki a kérdés tanulmányozására

és a minisztertanács elé terjesztendő javaslat megszerkesztésére. A bizottságba a kisebbségi minisztérium dr. Borcea Lucian sibiui és Garoi Ioan brasovi ügyvédi kamarai dékánokat dele-

gálta, míg az ardeali római katolikus egyházmegyei tanács dr. Gyárfás Elemért, a tanács elnökét és Durkovits Antal kanonokot küldötte ki.

A bizottság tizenegy ülést tartott és ezen alaposan megvitatott minden oldalról a kérdés komplexumot, végül azután sikerült megállapodni közös szövegben, amely a következő főbb pontokat öleli fel:

1. A római katolikus egyház vagyoni jogi helyzetének rendezése.
2. Pontosán lefektették a szerzetes-rendek jogi állapotát.
3. A kegyurasság tisztázása.
4. iskolai és más egyházi épületek tulajdonjogának rendezése.

A bizottság terjedelmes javaslatot készített és ezt a minisztertanács elé terjesztette, amely letárgyalta a közös román-magyar javaslatot és azt teljes egészében jóváhagyta. A tárgyalások menetét legmagasabb helyen is állandóan figyelemmel kísérték.

JEGYZETT MÁR HADFELSZERELÉSI BONT?

A finnek sikeresen visszaverték az oroszok újabb támadását

Az oroszok cáfolják a murmanszki flotta mozgósítását. Hore Belisha követeli Anglia és Franciaország közbelépését

A Rador hírszolgálati ügynökség jelentése

Helsinkiből jelentik: A finn hadvezetőség tegnapi hadijelentésében közli, hogy az oroszok tovább folytatták támadásaikat a karéliei félszigeten, de

mindenütt visszaverték őket.

A Moula-tó előtt lefolyt két támadás során egy szovjet zászlóaljat teljesen megsemmisítettek. Ezek megkísérelték, hogy a jégen keljenek át, de az ágyúk tüzeben összeomlott a támadás és 800 halott, 100 fogoly, gazdag hadizsákmány, valamint sok gépfegyver hátrahagyásával visszavonultak. A Ladoga-tótól északra

a finnek több ellenséges állást foglaltak el és itt 12 ágyút, 50 gépfegyvert, valamint 10 tábori konyhát találtak. A kuhmoi szakaszon több szovjet különítményt szétszórta és megsemmisített.

Moszkvából jelentik: A Német Távíratok Iroda a Tass-ügynökség jelentését közli, amely szerint erőiesen megcáfolják egy angol hírszolgálati ügynökségnek azt az állítását, hogy szovjet repülőgépek bombázták volna a svédországi Payalát, amely több kilométernyi távolságban van a finn határtól. A Tass-ügynökség hozzáteszi, hogy

egyetlen szovjet repülőgép sem kelt át a svéd határon és Payalát nem bombázták.

Hasonlóképpen cáfolják egy francia hírszolgálati ügynökségnek azt a jelentését, amely arról számolt be, hogy a szovjet kormány Litvániától, Észtországtól és Lettországtól újabb katonai bázisokat kért volna. Ez a hír is nélkülöz minden alapot.

Moszkvából jelentik: A Havas-ügynökség jelentése szerint Moszkvában mit sem tudnak arról, hogy a murmanszki orosz hadiflotta mozgósítása megtörtént volna, miként ezt egy svéd lap jelentette. Azt is cáfolják, hogy Kutzeme-

tzov admirális Murmanszkba repült volna. Azt hiszik, hogy ezek a hírek alaptalanok.

Párisból jelentik: Az angol-francia szindikalista bizottság, amely február 22-én és 23-án tartotta üléseit, tegnap befejezte munkáját. Az elhangzott szónoklatok után a bizottság egyhangúlag megállapodott abban, hogy

sürgős és szükséges Finnország megsegítése és hogy a jelenlegi háború célja a civilizáció és a szabadság szociális igazságok keretén belül való megvédelmezése.

Londonból jelentik: Hore Belisha volt angol hadügyminiszter tegnap választókerületében, Davenportban, beszédet mondott és

követelte, hogy Anglia és Franciaország intervencionáljanak a finn konfliktusban.

Soha nem látott hősi ellenállást fejt ki ez a kis nemzet — mondotta — egy óriási túlerővel szemben. A támadó negyvenszerte erősebb és ennek ellenére sem tudott lényegesebb eredményeket elérni.

Azt kell hinnünk, hogy Oroszország ereje igen gyöngye alapokon nyugszik,

Vajjon nem volna e itt az alkalom, hogy az angol-francia légi és szárazföldi haderőt harcavessük. Finnország megsegítésével kapcsolatban a kockázat lehetséges, hogy nagy, de ha nem segítenénk, úgy még nagyobb volna, mert ez a vitéz nép nemcsak saját maga miatt harcol.

Ő védelmezi azt az átjárót, amely elzárja az utat a civilizáció megsemmisítésére.

Norvégia, Svédország és Finnország függetlenségét fenyegeti Németország és a Szovjetunió és ez veszélyezteti érdekeinket, mert a és mezőgazdasági szállítmányok elől elzárhatják az utat és Németországnak módjában áll majd új piacokat szerezni.

Kérje mindenütt a hirneves

Dr. AMBRÓZI FÉLE KÜKÜLLÖMENTI FAJBOROKATI

Kapható minden jobb vendéglőben, bodegában és üzletben vagy közvetlenül dr. Ambrózi Alfréd küküllőmenti szőlőgazdasága és borpincészeténél, Medias

Falusi tűzoltóságok szervezése

Marta Alexandru dr. királyi helytartó jóváhagyta a Timis-tartomány területén fekvő falvak tűzoltóságának megszervezésére vonatkozó szabályzatot. Eszerint a falvakban a tizennyolc és ötven év közötti férfiakosság köteles tűzesetek idején az oltási munkálatokban résztvenni. Békében a falvak kötelesek negyven főből álló tűzoltóságot fenntartani. Háborús időben a községekben még külön tizennégy főnyi légvédelmi tűzoltóság működik. Ennek feladata gáztámadások esetén a megfigyelés, a mentés és a fel nem robbant lövedékeknek ártalmatlanná tétele. Minden falusi udvaron a gazda köteles 100—300 literes hordót vízzel megtöltve tartani. A községek közepén a lehetőség szerint körülbelül 10.000 liter vizet tartalmazó tartályt kell létesíteni. Ahol patak és folyó van, ott a parton lejárókat kell létesíteni, hogy a tűzoltóság hozzáférhessen a vízhez. Nagy tűzesetek alkalmával a nőknek és a kiskorú gyermekeknek is segédkezniük kell az oltásban.

Uruguay is fegyverkezik

Montevideóból jelentik: Uruguay köztársasági elnöke a parlament és a kormánypárt határozott ellenzése dacára, életbeléptette a kötelező katonai szolgálatot. Az elnök politikai barátaihoz intézett levélben azzal indokolja lépését, hogy a jelenlegi körülmények között Uruguaynak is fegyverkeznie kell. (Rador.)

Japán ellenes hangulat Amerikában

Tokióból jelentik: Az egyik előkelő japán lap rámutat az amerikai szenátorok japánellenes magatartására és felhívja a figyelmet, hogy az amerikai flottát jelentékenyen megerősítik. Beszámol a lap egy állítólagos titkos angol-amerikai megegyezés híreről, amely Japán ellen irányulna. (Rador.)

Constantinescu pénzügyminiszter visszatért Szófiából

A bolgár sajtó nagy cikkekben kiemeli a román és bolgár nép egymásrautaltságát

Szófiából jelentik: Az egész bolgár sajtó a legnagyobb érdeklődéssel viseltetik Constantinescu miniszter szófiái látogatása iránt. A Slovo című nagy lap a következőket írja:

Constantinescu pénzügyminisztert és a nemzeti bank kormányzóját a lehető legbarátságosabb és legkedvezőbb légkörben fogadták, ami igazolja a két ország egymás iránti jóindulatát. A csütörtöki ebéden elhangzott beszédekből megállapítható az a határozott kívánság, amely

a Duna mindkét partján fekvő két országot a még szorosabb együttműködés megvalósítására sarkalja.

Ez a természetes következményeken kívül megállapítaná a jószomszédi viszony kimélyítését és előkészítené egy közel 100 év óta fennálló barátság felújítását. Emlékeznünk kell arra az időre, amikor a hazánk felszabadításáért küzdő emigránsok baráti fogadtatásra találtak Romániában. Azóta tudják a románok és a bolgárok, hogy

kölcsönösen szükségük van egymásra,

nemcsak történelmi és földrajzi szempontokból, hanem azért is, mert ugyanazt a vallást is követi a két ország népe és ezért kötelességünk a jószomszédi viszony fenntartása. Ezért fáradozunk azoknak az okoknak az eltávolítására, melyek zavarólag hatnának erre a barátságra. Az

utóbbi idők tapasztalatai világosan mutatják azt a politikát, amit a kis népeknek kell folytatni. A külföldi befolyás régóta érvényesül a Balkánon, de legtöbb esetben ennek csak kárát látjuk. A múltban szerzett tanulságok után reméljük, hogy a Balkán népei között új mentalitás fog érvényesülni és ez fogja erős egységgé kövacsolni őket és így sikerrel lehet ellenállni a külföldi követeléseknek. Reméljük, hogy Mitita Constantinescu látogatása komoly lépés lesz az elméletektől a gyakorlati eredmények felé. Ez pedig úgy Bulgáriának, mint Romániának csak hasznára válhat.

Pénteken délután 4 órakor Constantinescu pénzügyminiszter Filotti szófiái román követ társaságában meglátogatta a román intézetet és a román templomot. A székesegyház vezető lelkésze és Cioran, a román intézet igazgatója üdvözölték a minisztert. Délután háromnegyed 6-kor látogatást tett a bolgár Nemzeti Bank új palotájában, ahol Guneff bankkormányzó fogadta. Este 9 órakor Guneff bankkormányzó díszbédét adott a vendég tiszteletére, amelyen a kormány több tagja, a pénzügyi és kereskedelmi világ számos előkelősége vett részt. 11 óra 50 perckor a román pénzügyminiszter elutazott Szófiából. A pályaudvaron ugyanazok vettek búcsút tőle, akik megérkezésekor üdvözölték, valamint a román kolónia tagjai és a külföldi lapok tudósítói. (Rador.)

SCALA mozi

Szenzációs, grandiózus cirkuszfilm, gyönyörű felvételekkel

Varieté

A főszerepekben

Paul Hörbiger, Hans

Söhnker és Hertha Feiler

A legújabb híradó, rendkívüli felvételekkel a finn-orosz harctérről és a summai ütközetről

Pénz az uccán

Az úr, aki előttem ment, jól bélelt télikabátba burkolózott, szőrmegallérját fölhajította, fején szőrmesapka, kezét zsebébe zsúlyesztette. Hátról alak-talan tömegnek látszott, annyira fel volt ruházva. Lá-bát is hócipő fedte és a jeges járdán lassan, vigyázva és ügyesen egyensúlyozva haladt.

Utána két rongyos gyerek ment, egy kicsit meg-álltak, pillanatig tanácskoztak, majd a rongyosab-bik kitarítván követni kezdte az urat. Az idősebbik mőssziről figyelte a kicsit. A kis rongyoson alig volt valami, lehet, hogy testvérének nem annyira kinőtt, mint inkább elnyúlt rongyai borították vézna testét, nyakában a sok mosástól kopott és melegét vesztett sál, vörösre fagyott lába helyenként kikandakalt a lyukas harisnyából és ezt az öltözetet kiegészítette a hozzávaló cipő és annyira rongyos sapka, hogy abba igazán kedvére bujócskázhatott a metsző északi szél.

Az úr után haladt, közvetlen a sarkában és érthe-tetlen szavakat mormolt. Tartósan ostromolta az úr jószívét és erszényét. Napjainkban annyira megszo-kott az ilyen kis szegények rohama, hogy már nem is figyeltem rájuk. Később azonban mégis furcsá-nak találtam, hogy a gyerek még mindig kitarit, az úr meg hagyja. Persze elzavarni nincs szíve, de arra, hogy adjon neki valamit, ki kellene húznia kezét a zsebéből, ki a kesztyűből, sőt még a kabátot is ki-gombolni. Igen, ha nem volna olyan hideg.

De a gyerek lankadatlan energiával folytatja a rohamot és már-már szaladt a lépéseit mindjebban gyorsító úr után. Az esetet többen látták, a figyel-met magára vont. Ugyátszik megszegyelte magát, mert kissé idegesen kezdte lerángatni kesztyűjét, ka-bátját oly hirtelen gombolta ki, hogy egy gomb a földre esett. A gyerek lehajolt, szolgálatkészen emel-te fel és gémberedett kis tenyerét nyújtotta az úr felé. Végre napvilágra került a pénztárca, kinyitotta, idegesen turkált az aprópénz között. Közben mindig ment, de figyelme már nem lépéseire irányult és ezért egy sikosabb helyen kissé megcsúszott, megbil-lent és egyensúlyát majdnem elvesztve ült volna le a járdára. Karjával ügyesen hadonászva, mégis láb-on tudta magát tartani, de eközben a pénznek nagyrésze az úttestre szóródott.

Mint a borsó, gurultak a kisebb-nagyobb értékű pénzek, egyik közelebb, másik messzebb. Egy fényes száz leies víg ugrádozóással haladt tova, talán kaca-gott is hozzá, míg egy szerényebb ötven leies mo-solyogva bújt el a felhányt hókupac tövébe. A többiek is szerte szóródtak. Az úr és a kicsi gyorsan szede-gették, a gyerek a közelebb esőket, amiket helyből kézzel elért, az úr a távolabbiakat. Ideges volt, kap-kodott, neki vörösödött, mire mind összekerült. Majd mérgesen zsebreavágta a pénzt, begombolkozott és al-sietett. De előbb még odaveletette a kölyköknek: „Ez mind teerted volt te betyár, most nem kapsz semmit.”

A kicsi tágranyúlt szemmel bámult utána, majd tiszteletteljesnek éppen nem mondható grimaszt vá-gott. Lassan elmosolyodott, szája mind szélesebbre és szélesebbre nyílt, már nevetett. Odaiött a társa, megint tárgyaltak valamit, majd egy másik jól öl-tözött urat, most a nagyobbik vett munkába. A kicsi addig állt mozdulatlanul egy helyben, amíg amazok elég messze kerültek. Akkor megmozdult, lábát fel-emelte és alóla egy mosolygó huszást vett fel. Két ke-zébe fogta, nézte, ráfujt, melegítette, majd a kincset zsebreteve fütürészve, jókedvéren csúszott tova az uccán elterülő jégen.

(Cz. B.)

Summer Welles Gibraltárba érkezett

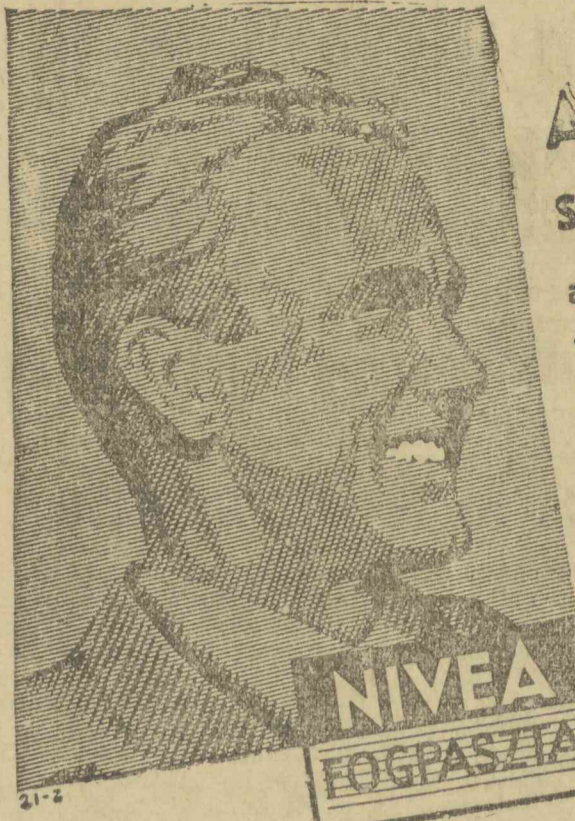
Gibraltárból jelentik: A Rex nevű olasz személyszállító hajó Summer Wellesszel és Mi-ron Taylor-al a fedélzetén tegnap délután Gib-raltárba érkezett. (Rador.)

A hágai döntőbírótság elé kerül az Altmark-ügy

A norvég távirati iroda jelentése szerint a norvég kormány javasolni fogja az angol kor-mánynak, hogy az Altmark ügyét terjesszék a hágai nemzetközi bíróság elé. Ez természetesen csak abban az esetben történne meg, ha a két kormány között jelenleg folyó tárgyalások nem járnának eredménnyel.

A svéd külügyminiszter megérkezett Kopenhágába

Stockholmból jelentik: Günther svéd kül-ügyminiszter szombaton repülőgépen Kopenhá-gába utazott, hogy résztvegyen a három északi állam külügyminisztereinek tanácskozásán.

Az igazi szájápolás

az egészséges és erős test
alapja. Még ma próbálko-
zék meg a NIVEA-fogpasz-
tával. Tisztítja a fogakat és
éppen ezért a legideáli-
sabb fogpaszta a dchány-
zók részére is.

NIVEA

NIVEA

FOGPASZTA

FOGPASZTA

legjobb 2x naponta.

Habzó és nem habzó.

Német repülők sikeres felderítő útja Franciaország felett

Az ango'ok elkoboztak két és fél millió dollárt,
amit az American Clipper postai repülőgép szá-
llított Amerikából Németországba

A Rador hírszolgálati ügynökség jelentései

Párisból jelentik: A francia nagyvezérkar hivatalos jelentése szerint a nyugati arcvonalon nem volt semmi jelenteni való.

Berlinből jelentik: A nagyvezérkar hivata-los jelentése így hangzik: A nyugati arcvonaon a pénteki nap nyugodtan telt el. Több francia repülőgép akart athaladni a határvonalak felett, de a német vadászipülőgépek és léghárítók visszatérésre kényszerítették őket. Német repü-lők tegnap felderítést végeztek Franciaország felett és bár több helyen találtak erős ellenállásra, mégis végrehajtották feladatukat és veszteség nélkül tértek vissza kiindulási helyükre.

Londonból jelentik: A Reuter-ügynökség jelenté: Londonban az a hír terjedt el, hogy a legutóbbi napokban négy német tengeralattjárót elsüllyesztettek. A hírt hivatalosan még nem erő-sítették meg.

Párisból jelentik: A képviselőház tegnap folytatta a cenzurára és a propagandára vonatkozó interpellációk tárgyalását. Miután az ed-digi két ülés nem volt elegendő arra, hogy meg-hallgassák a felszólalásra jelentkezett képvise-lőket, a vitát a jövő héten folytatják. Az ülése-ken elhangzott felszólalásokból megállapítható, hogy új parlamenti blokk alakult ki, amely a demokráciát és a parlamenti rendszert kívánja megvédelmezni.

AZ ANGOLOK ELKOBOZTAK EGY OROSZ HAJÓ RAKOMÁNYAT

Washingtonból jelentik: A külügyminiszté-rium hivatalos közleményt adott ki az American Clipper-járat postai és csomagszállító repülőgé-pének a Bermuda-szigeten történt átvizsgálásá-ról. A légitforgalmi társaság elnökének a minisz-teriumhoz intézett leveléből kiténik, hogy az an-gol ellenőrző bizottság sem erőszakot, sem pedig fenyegetést nem alkalmazott abból a célból, hogy a csomagokat és az iratokat megkaphassa. A Havas-ügynökség megállapítja, hogy

a csomagok átvizsgálása alkalmával 2 millió 250 ezer dollar értékű értékpapírt és 200 ezer dollárt találtak, amit Németországba akartak juttatni.

Az angol ellenőrző bizottság természetesen eze-ket az értékeket elkobozta.

Tokióból jelentik: Az Asaki Simbum című lap hongkongi híradás nyomán arról számol be, hogy egy angol hajó néhány nappal ezelőtt el-

fogta a Belenga nevű orosz gőzöst, amely Mani-lából Vladivosztozkba 1000 tonna vasércet szállí-tott. Azt hiszik, hogy a szállítmány eredeti meg-rendelője Németország. Az orosz hatóságok kér-ték a zár alá helyezett hajó szabadonbocsátását. A lap ezt az incidenst határozottabb élű szovjet-ellenes angol politikának tekinti.

CORSO mozi

Naponta kerül bemutatásra az idény leg-szebb filmje

Huckleberry

Finn kalandjai

a főszerepben

Mickey Rooney-val

Mark Twain regénye után készült ez a film, amely ifjúkorunk legszebb emlékeit idézi. Huckleberry Finn szegény gyermek, aki nem ismerte anyját, apja pedig haszontalan em-ber. A fiú hihetetlen bátorsággal megküzd az élet nehézségeivel és a néző vele együtt izgul és örül

A Paramount-híradó premierje!

Vasárnap 11 órakor 17 leies helyárrakkal:

Orgonavirágzás

Perlodont

FEHÉRITI A FOGAKAT ÉS ILLATOSITJA A SZAJÁT

VASÁRNAPI-LEVÉL

Akinek megadatott az örök élet...

1840-ben született Zola Emil, a naturalisztikus irodalom megteremtője, apja és elszánt vezére, aki kora egyik legérdekesebb alakja volt és akinek műveit ma is ugyanolyan érdeklődéssel, sőt talán mohó szomjúsággal olvassák, mint a múlt század végén. Különös és nyugtalan ember volt. Születésre és temperamentumra olasz, stílusában és világszemléletében francia, szakszerűségében német, de tanításából az orosz Tolsztoj és Dosztojevszkij mélysége csendül ki. Irót nem támadtak még úgy, mint Zola Emilt és írónak nem volt olyan népszerűsége, mint ennek az igénytelen, szemüveges, álmodozó férfinak. Egyidőben gyűlölték és szerették, egyidőben halált kiáltottak rá és az egekig emelték. Forradalmár szellem volt, tudott és mert hinni az igazságban, harcolt az elbukottakért és lelke tiszta volt minden salaktól és elfogultságtól. Nem tudom, hogy lesz-e centennáris ünnepség, szakítanak-e időt a fegyverzajban visszaemlékezni az író születésének századik fordulójára, de talán fölösleges is minden figyelmeztetés, mert Zola Emil ma is él. Csillóságát, népszerűségét, olvasottságát a halál utáni négy évtized nem homályosította el.

Amikor az első Zola-regény megjelent, Európában a szellemi élet sokkal előkelőbb volt, mint napjainkban. Flaubert, minden idők legnagyobb stílusművésze még élt, Balzac regényeinek hatását erősen érezte az irodalom, a két Dumas mesemondása rózsaszínű köddel ölelte át a szíveket és Hugo Victor feledhetetlen romanticizmusa könnyeztette meg a lelkeket. És ebbe az édes, mondhatni langyos levegőbe süvített bele az ifjú Zola Emil a maga erős, kíméletlenül őszinte hangjával. Jött egy író, aki felrázta kényelmes lustaságából a megaporodott írást, aki tudománnyá szélesítette az irodalmat és irodalomná nemesítette a tudományt. Ő volt az első, aki elvetette az idealizmust, hogy helyébe ültesse a realizmust. Az életet kell adni, magát a meztelen, hamisítatlan életet, hirdette szóval és írásban és alakjait a parasztok tömegéből, a munkások óriási legiójából választotta. Letisztította róluk a hamis irodalmi jelmezt és belebujtatta őket rongyaikba. A Zola-hősök részegesek, bűnözők, betegek, lélekben fertőzöttek, kéjszívűak, pénzhevesek, kíméletlenek és hatalomra törők. Páris felhördült, amikor a „L'Assommoir“ (magyarul „Patkányfogó“) megjelent. Micsoda szenzáció volt ez! Egy fiatal, ismeretlen író szakítani mer az irodalmi hagyományokkal és alakjait a maguk szörnyűségében, leplezetlen emberi mivoltukban mutatja be az olvasónak. Milyen éles hangon támadt neki a kritika! Pedig nem volt igazuk, mert Zola félelmetes naturalizmusa csak arra szolgált, hogy rámutasson az emberi hibákra és fogyatékosokra és a posványban fetrengek mellett adott igaz és tiszta figurákat is, szinte például állítva őket, hogy milyenek legyünk, ha büntől mentesek akarunk lenni.

A világirodalomnak egyik leghatalmasabb és legszeleesebbre táguló alkotása a Rougon-Macquart-ciklus. Húsz kötetből áll ez a mű, amely tulajdonképpen egy család története a második császárság korában. Az átöröklés elméletét dolgozta fel a legcsodálatosabb elbeszélő művészettel és a rajongó tudós hajszálpontos alaposágával. Családfát rajzolt magyarázatul, átöröklési táblázatot készített, száz eszlendő története vonul fel a húsz kötetben, ahol egymást keresztezi hiúság, becsvágy, aljasság, becstelenség, uralomvágy, érzékiség, nyomor, bűn, elmebetegség, kapzsiság, szóval mindaz, amivel az ember születik, vagy ami hozzá-

tapad a nevelés során. Az igazság fanatikusa azonban nem maradt egyoldalú, mert hiszen a népes és terebélyes Rougon-Macquart-családnak nem minden tagja degenerált és bemutatja a tisztaságot, tisztességet, nemességet, szépséget, becsületességet és egészséget is, hiszen ebből a hatalmas familiából minden kitelik. Átöröklődési tanában azonban kimutatja, hogy az alkoholista apának és uccai nő anyának nem lehet erős, egészséges utóda, mint ahogy minden tudományos feltevés amellett szól, hogy a józan-életű szülők fia hasonlóképpen józan lesz. Megtaláljuk a lángész és az örült közeli rokonságát is ebben a szédületesen nagy regényciklusban, mert Zola elsőnek ismerte fel a Lombroso-elmélet megdönthetetlen erejét. A naturalizmus apja, a modern regény tulajdonképpen megteremtője azonban lényegében és valójában álmodozó lélek, telve szent áhitattal a szimbólumok iránt, rajongott minden szépért, különösen a képzőművészetekért és a romantizmus elszánt ostorozója maga is romantikus volt. A szilaj nekilendülésben, az élet keserű, de kendőzetlen ábrázolásában született meg a Rougon-Macquart-ciklus keretében a világirodalom feledhetetlen szép alkotásai, mint a „Pascal orvos“, amely csupa poézis és lelki kifinomultság, a „Germinal“, amely a bányászvidék fájdalmas tragédiáját jeleníti és egyben a legművészebb szimbólum, a finom hangulatokkal telített „Mouret abbé vétke“, a „Munka“, ahol a diadalmasan feltörő, modern festőművészeti irány harcol az akadémikus hagyományokkal, a „Föld“, amelynél erőteljesebben nem rajzolták meg még a francia

parasztot és az „Összeomlás“, amely harsogó vádirat, hogy miként hurcolták a vágóhídra 1870-ben a francia népet. Fenséges ezekben az írásokban Zola. Igazmondásában, elbeszélő művészetében és emberábrázolásában magasan kortársai fölé emelkedik. Sugárzik, lángol, ragyog és ami a legérdekesebb — tanít. Tanításait ma is útmutatásul fogadhatjuk el.

1898-ban, csikorgó, hideg téli estén, az akkor már ötvennyolc éves író, beérkezett, híres ember, vállán létrával, jobbkezeben csirizes vödörrel megy végig a bulvárokon. Az emberek csodálkozva néznek utána, néhányan azt hiszik, hogy megháborodott. Csakhamar kiderült, hogy mire szolgál ez a furcsa felszerelés. Zola Emil, aki előtt nyitva áll minden előkelő szalon ajtaja, aki ekkor már írófejedelemnek számít, személyesen csirizei be a falat és Páris olvashatja a még friss plakátról az Aurore című lapban megjelent vezércikket, amelynek történelmi szálóigévé vált első szava: „J'accuse!“ Zola Emil vádat emelt az igazságtalanság, elfogultság, rosszhiszeműség és gonoszság ellen. Akkor viharzott legmagasbba a Dreyfuss-per és az író úgy látta, hogy ártatlan embert ültettek a vádlottak padjára. És kockáztatva nagy népszerűségét, hírnevét, sikereit, olvasói százezreinek rokonszenvét, odaállt Dreyfuss kapitány mellé. A múlt század végének három szellemóriása: Anatole France, Jean Jaures és Zola Emil siettek segítségére Labori ügyvédnek, hogy megmentsék a katonatisztet a szegénytől, hazájukat az igazságtalanságtól és egyben halálataposák az előítéleteket. Ennél mérszebb, hősiesebb kiállás nem volt még. Zola állta a harcot. Szembeszállt egy egész ország közvéleményével, maga ragasztotta ki a vádoló plakátját, eltúrta a megalázást, a bántalmakat és győzött, mert erős volt a hite.

1902-ben halt meg. Gázmérgezés végzett a hatvankét éves íróval, aki határtalanul szerette az embert, az életet, a napsütést. Még nem érkezett hír, hogy akár az olasz, akár a francia nemzet megünnepelje nagy fia születésének százéves fordulóját. Lehet, hogy megfeledkezett róla, hiszen most háború van és fontosabb kérdések adnak elfoglaltságot kormányoknak és közvéleménynek. Zola Emil, az örök művész és örök tanító azért minden hivatalos feledékenységen túl is él, mert hiszen amit alkotott, azt a halhatatlanságának adta. És a halhatatlanság nem hálátlan...

Károly Sándor

Egy nyiregyházai oduban elborult elmével találtak rá Oradea egykori primadonnájára

Nyiregyházáról írják: A lapok nyiregyházai tudósítói arról számolnak be, hogy a külváros egyik földes, ablak nélküli odujában borzalmosan elhanyagolt állapotban találtak egy nőt. A hatósági vizsgálat rövidesen megállapította, hogy az illető

Mészáros Mihályné, született Törköly Mária, aki a háború előtt az oradeai színtársulat ünnepelt és körülrajongott primadonnája volt.

A színésznő művészetének teljében megvált pályájától és férjhez ment, de később otthagya férjét, majd egy budapesti kávé vette el feleségül. Házassága nem volt boldog és búskomorságba esett, aminek következtében férje elvált tőle és egyik rokonánál helyezte el. Az egykori színésznő ezután került a nyiregyházai nyomortanyára. A hatósági orvos megállapította, hogy ön- és közveszélyes örült, ezért elhelyezték a nagyállói elmeógyógyintézetben.

Nem engedjük magunkat félrevezetni — mondotta Huszár Aladár, a törzsökös magyarok társaságában

Budapestről jelentik: A Törzsökös Magyarok Táborát most tartotta februári vacsoráját. Ezen a vacsorán a törzsökösök nevében vitéz Huszár Aladár felsőházi tag azokkal a támadásokkal foglalkozott, amelyek őket a legutóbbi időkben érték. Nem engedjük magunkat félrevezetni az úgynevezett koreszméktől — mondotta — és megmaradunk az örök magyar eszme szolgálat mellett. 1918-ban és 1919-ben is azt mondták, hogy a vörös koreszme eltapos mindent és el fogja árasztani az egész világot. Mi akkor sem szédültünk meg, akkor is kitartottunk a történelmi magyar gondolat mellett.

— Nekem nem kell olyan koreszme — hangzott Huszár Aladár, — amely nem az én fajtámat szolgálja. Mert nekem csak egy eszmém van: a magyar eszmény. A magyar most

is magyar akar maradni és senki előtt nem hajolt meg. Ha majd elmúlnak e nehéz idők és tisztábban látjuk a mostani mozgalmak hátterét, akkor mindenki tudni fogja, hogy itt tulajdonképpen miről is van szó.

Huszár Aladár beszéde után még Kazay László és Kern Aurél szólalt fel.

Február 27-én

Hófehérke és a 7 törpe

Derüs epizódok, ügyvédi szóharc és változatlan érdeklődés az Auschnitt-per tárgyalásán

Bucurestiből jelentik: Amikor az Auschnitt-bűnper főtárgyalása megkezdődött, úgy a védelem, mint a vád képviselőinek körülbelül az volt a véleménye, hogy a nagy port felvert ügyet 7-8 nap alatt befejezik. Most azonban már látják, hogy mindkét részről nagyon csalódtak, mert bár már több, mint egy hét telt el a per megkezdése óta, még mindig csak az első tanúk kihallgatásánál tartanak és ilyen körülmények között egyelőre még csak hozzávetőlegesen sem lehet megmondani, hogy mikor hangzik el az ítélet. Lehet, hogy beletelik még egy hét, de az is lehet, hogy kettő...

KITARTÓ KÖZÖNSÉG.

A közönség ugylátszik az utolsó percig fáradhatatlanul kitart, míg a bíróság tagjain, az ügyvédek és újságírókon a fáradtság jelei egyre jobban megmutatkoznak. Ezek már szívesen vennék, ha a tárgyalás minél előbb véget érne. És talán ennek a fáradtságnak, ennek az ideges hangulatnak a következménye, hogy a védelem és magánvád jogi képviselői között a legcsekélyebb körülmény is 1-2-es és végetérni nem akaró szóváltásokat idéz elő. Legutóbbi Nicoresteanu elnök a következő tréfás megjegyzéssel szakított félbe egy ilyen szó-párbajt:

— Kérem Manolescu ügyvéd úr, tegnap volt önnél egy doboz cukorka!... Ha még van belőle, szíveskedjék vele Asnavorian és Melinte ügyvéd urakat is megkínálni... Így talán „betömhetjük” a szájukat...

A közönség nevet. Az ilyen humoros közbeszólások azonban eléggé sűrűek, különösen a két egymással állandó harcban álló tábor: a védelem és a magánvád képviselői között. Amikor például Bujoi volt nemzetgazdasági minisztert hallgatták ki a Franciaországból kérelmezett ócskavas ügyében, Djuvara volt igazságügyminiszter, Max Auschnitt védője azt kérdezte a tanutól, tudja-e, hogy ezt az ócskavasat eredetileg lengyelországi üzemeknek szánták. A tanu helyett Bentoiu volt miniszter gunyos válasza hallatszott:

— Talán küldjünk Beck úr után...

— Vagy esetleg egy jósnőért... mondjunk Emilia Polonezáért... — egészíti ki az ironikus közbeszólást a magánvád egy másik ügyvédje.

Ezeket a humoros epizódokat rendszerint az elnök csemettyűje szakítja meg, hogy néhány perc múlva a két tábor komolyan, vagy ismét vicces formában egymásnak rohanjon. A hatodik napi tárgyaláson néhányszor incidens keletkezett Gheorghiu Gheorghie tanu, a Resita egyik igazgatósági tagja és Djuvara védő között. Már néhány órája folyt ennek a tanunak kihallgatása, amikor ez méltatlankodva fordult az elnökhöz:

— Kérem elnök úr, nem azért vagyok itt, hogy eltérjem a vádlott védőinek megfélemlítési kísérleteit...

EPIZÓDOK A NAGY PER ARNYÉKÁBAN.

Djuvara volt igazságügyminiszter azonban nem törődik a tanu tiltakozásával és további kérdéseket intéz hozzá. Amikor azután látja, hogy Gheorghiu nem emlékszik vissza például arra, hogy a Resita igazgatósági ülésén az ócskavas importjával kapcsolatban mit tárgyaltak, csodálkozva fordul az elnök felé:

— Ön tíz társaság igazgatóságának vagyok a tagja, de azért pontosan meg tudom mondani, hogy melyiknél miről tárgyaltunk!...

— Valószínűleg éppen ezért lehet Ön tíz vállalat igazgatóságában! — válaszol nevetve Nicoresteanu elnök.

Néhány perc múlva azonban ezeket a kedélyes beszélgetéseket ismét heves szóváltás váltja fel. Még mindig ezzel a tanuval vannak elfoglalva és amikor Djuvara, aki egyébként valamennyi védő közül a leghiggadtabb, a szokottnál talán 1-2-sé erősebb hangot használ a tanuval szemben, Manolescu ügyvéd, a Resita jogi képviselője, felpattan helyéről:

— Kérem beszéljen udvarias hangon a tanuval... Inkább a vádlottnak tartson elkölési prédikációt!...

— Na Ön is megjárta Djuvara!... Manolescu oktatja ki... — kiált közbe Vasilescu-Nottara.

— Miért ne, hiszen ő egy kitünő ügyvéd... Meglátják nemsokára, milyen ragyogó vádbeszédet vág majd ki — fűzi hozzá a magánvád egyik ügyvédje.

Most a védők részéről hallatszik egy epés megjegyzés:

— Ugylátszik az urak ott a magánvádnál öndicsérlő egyesületbe tömörültek...

Ez a vicces dialóg már az esti órákban folyik, mindenki fáradt és így már az elnök is kezdi elveszteni a türelmét:

— Kérem uraim, ilyen körülmények között ne csodálkozzanak, ha a tárgyalást este 7 órakor kénytelen leszek meghosszabbítani.

Az ügyvédek azonban úgy látszik még mindig jókedvűkben vannak, mert egyikük megjegyzi:

— Isten ments bennünket ettől. Mint az iskolás gyermekek kérjük elnök urat, hogy legalább ma este ne tartson itt bennünket, a megszokott 1-2-ponton túl.

— Az iskolás gyermekek azonban jók és szófogadók kell legyenek! — válaszolja mosolyogva az elnök.

CSALÁDI VÁLLALKOZÁS VOLT-E A METALUNIT?...

A tárgyalások hetedik napján a tanukihallgatásokat folytatják. Elsőnek Neiger Lajost, a Titan-Nadrag-Calan aligazgatóját szólítják a bírói emelvény elé. Elmondja, hogy az aktatáskájában talált valóságát Auschnitt adta át neki azzal, hogy a saját pénzeszközében tartassa.

Ami az okmányokat illeti, amelyeket később a va-

A Resita előnytelen helyzetben volt a Metalunittel szemben

Tanu: Ilyen megállapodásról nem tudok, ellenben láttam a két vállalat között lefolyt levelezést, amelyben utalás történik az ócskavas elosztására vonatkozó megállapodásra.

A következő tanu Laureanu Arnold, a Titan-Nadrag-Calan pénzügyi irányítója. A tanu teljes egészében fenntartja a vizsgálóbíró előtt tett vallomását, amelyhez azonban még a következőket fűzi hozzá: Mintegy két héttel a vádlott letartóztatása előtt, Auschnitt utasítást adott neki, hogy a Somarag vállalatot vegyen magához két dossziét, a melyben az Auschnitt fivérek tulajdonát képező részvények elismervényei voltak. Ezeket az elismervényeket Aronovicinak adta át, a vizsgálat befejezése után azonban a Titan vállalatok jogi képviselői útján visszakapta.

Loebel Dávid, a Magazinele Unite de Ferarie cég igazgatója, Rosenfeld Hugo, a Socomet tisztviselője és Solomon Ion mérnök a Titantól lényegtelen vallomást tesznek. Ezután Pirschtinger Iont, a magánvád tanuját szólítják, kihallgatása ellen azonban a védelem tiltakozik, mégpedig azon a címen,

lutákkal együtt Strassernél megtaláltak, Rosin közbenjöttével Aronovicához juttatta el, miután ezek az okmányok bizalmas jellegűek voltak és az Auschnitt-ügyre vonatkoztak.

Védelem a tanuhoz: A Metalunit vállalatnál Max Auschnitt foglalkozott az ócskavas ügyletekkel?

Tanu: Nem. Ezt fivére és Stephan főtisztviselő intézte. Max Auschnitt csak az általános irányelveket adta meg.

A tanu a továbbiakban elmondja, hogy a Banca Nationalához intézett deviza kérelmekbe a vádlott nem folyt bele és ezt ő (a tanu) saját belátása szerint kérte, a szükségleteknek megfelelően. Auschnitt kizárólag olyan esetekben adott direktívákat, amikor nagyobb összegekről volt szó. A hatóságokhoz intézett kérvényeket a Resita és a Metalunit számtalanszor együtt csinálta. A válasz hol az egyik, hol a másik vállalathoz érkezett. A magánvádnak arra a kérdésére, hogy a vádlott milyen tisztségeket töltött be a Titán vállalatoknál és mióta van a Resitanál, Neiger közölte, hogy Max Auschnittot ugyanabban az évben, vagyis 1929-ben nevezték ki úgy a Resita, mint a Metalunit ügyvezető igazgatójává. Ekkor a Metalunitnél főigazgatói állását Edgar Auschnitt nevű fivérének adta át.

Magánvád: Tudja-e a tanu, hogy a Metalunit olyan családi vállalkozás féle volt?

Tanu: Nem így van. Vannak még ott más nagy részvényesek is. Igy először is fő részvényes volt a Chrisoveloni Bank, majd ezt követte a Banca de Credit, amely jelenleg is egyik legnagyobb részvényese a vállalatnak és éppen olyan számbajöhető részvényes a Besler Wächter cég és a Cepi társaság.

Ügyész: Az ócskavas elosztására vonatkozólag a két vállalat között létezett-e írásos megállapodás?

hogy ez a tanu az előző napi tárgyaláson a teremben tartózkodott. A bíróság a kifogást elutasítja. A tanu többek között elmondja, hogy a Resita a Metalunittel szemben előnytelen helyzetben volt,

mert amint azt a tanu kerülő uton megtudta, az importált ócskavasból a jobb minőségű és nagyobb darabokat a Metalunit magának tartotta meg.

Az ügyésznek egyik kérdésére adott válaszból kitűnik, hogy

Max Auschnitt a Resitanál havi 150.000 lei fizetést és a bruttó jövedelem mástélszázalékát kapta,

ezenkívül pedig Rosin Constantin ügyvédnek, a vádlott magántitkárának a vállalat havi 20 ezer leit adott. De ugyancsak a Resita fizette Auschnitt sófőrnének fele fizetését is, míg a másik felét a Titan-Nadrag-Calan folyósította. A tárgyalás befejezése előtt az ügyész kérte a bíróságot, hogy a jövőben ne csak délután, hanem délelőtt, délután és este is tárgyaljanak, mert a tanu kihallgatások rendkívül sok időt vesznek igénybe.

„Az asszonyok a legjobb diplomaták” c. filmvígjátékában elsőszében szerepelnek együtt az UFA „Az asszonyok a legjobb diplomaták” c. filmvígjátékában

CAPITOL MA A POLLO

BETTE DAVIS
a legújabb nagyszerű filmjében
AZ ÖREG LEÁNY
Nagy társadalmi dráma. — Szereplők:
MIRIAM HOPKINS, GEORGE BRENT

A KANADAI BRIGÁD
Végig izgalmas, eseménydús film, csodálatos
természeti felvételek Kanada vidékéről.
A főszerepekben: DICK FORAN
GLORIA DICKSON GALE PAGE

Barátságos, virágdiszes csendes parkhoz hasonlítanak az amerikai temetők

Írta: AUBERMANN PÉTER

Eddigi írásainkban megkíséreltük megvonulni a dolgozó, szórakozó, törtető és rohanó Amerika változatos arcképét. Toll alá kívánkozok most a korsodó generáció sorsa és végül mielőtt búcsút vennék az Újvilágtól, hogy kegyeletünket és tiszteletünket lerójjuk az élet színpadáról már letűnt nemzedékek szemében, elzarándokolunk a holtak csendes birodalmába, néhány tipikus amerikai temetőbe.

A NEGYVEN ÉVES MÁR ÖREG EMBER

Ami az idős nemzedéket illeti, az amerikai üzleti mentalitás meglehetősen rosszindulatú, sőt könyörtelen vele szemben. Ezért az átlag amerikai, aki a negyvenedik életév határát túllépte, már nem sokat várhat a jövőtől. Ettől az életkortól kezdve, mint alkalmazott, vagy munkás a „down and out” kiterjedt miliciájához számít az ember és nem egy esetben csak annyira értékelik, mint az ócskavasat. Az amerikai kapitalizmus tehát nem sokra értékeli az idős és öreg embereket, akikről a Szentírás azt mondja, hogy: „Az öregek koronája a sok tudomány és az ő dicsőségük az istenfélelem.” Meglepő, hogy már olyan kor számít itt a munka szempontjából csökkent értékűnek, amikor még a legtöbb ember szellemi és testi frissességének teljes birtokában van. Egy felfogás szerint a meredélyen való lesiklás a férfiaknál már 35. életévük, a nőknél pedig 30-ik évük után kezdődik. Ebből a nemzedékből kerülnek ki a munkanélküliek és a nyomortanyák tömegei. Newyorkban a munkaügyi hivatal egyik tisztviselője egy ízben felhívást intézett a munkaadókhoz, hogy adják fel nevelésük előítéleteit az „öregekkel” szemben, akik valójában még fiatalok és munkabírók. A következő napokon több mint ötezen jelentkeztek a „down and out” hadseregéből és a hivatal segítségét kérték. Ezek közül pillanatnyilag csak három tudták akkor munkaalalomhoz juttatni.

AZ „ÖREGEK” KÜLÖN SZERVEZETET ALAKÍTOTTAK

Pályázatok kihirdetésekor a vállalatok majdnem kizárólag a 35. illetve a 30. éven aluliakat részesítik előnyben. Az életkoruk miatt elbocsátottak saját védelmük céljából kénytelenek voltak külön szervezetet alakítani. Propagandájukban arra hivatkoznak, hogy a munkaadók álláspontja homlokegyenest ellentétben áll a biológiai és lélektani tapasztalatokkal. Nem mindenki éri ugyanis teljesítő képessége tetőpontját a 40-ik életév előtt. Ez a megállapítás mindenekelőtt a specialistákra vonatkozik. Az üzleti életben dívó egyoldalú felfogás miatt az Uniót tehát tetemes kár éri, hiszen a lakosság egyharmada túl van már a 35-ik év korhatárán.

AZ AMERIKAI POLGÁRT PUSZTÍTÓ BETEGSÉGEK

Az átlagos életkor az orvostudomány fejlődése következtében igen magasra szökött fel. Az ezelőtt számos áldozatot kívánó fertőző betegségek a minimumra csökkentek. Az életkor és a halandóság tekintetében tehát kedvező eltolódások jöttek létre. Mialatt 1870-ben az amerikai átlagos életkora a 40-ik életév körül volt, addig ma a hajszolt élet ellenére szinte 50 százalékkal emelkedett. 50 évvel ezelőtt 100 haláleset közül 94 fertőző betegségből eredt, míg a többi krónikus betegségek és agkori gyengeség okozták. A legtöbb haláleset oka ma az Unióban a szívbaj, rák, tüdőgyulladás, cukorbetegség, bélinfekció, influenza, idegbaj, tuberkulózis, mirigy- és nemí betegségek.

Feltűnő, hogy a korai halálos betegségek száma olyan arányban növekszik, amilyen arányban csökken a jövedelem. Ezért például a tüdőbaj okozta haláleset arányszáma hétszer nagyobb a munkásoknál, mint a jómódu polgári osztályban.

A MORS IMPERATOR BIRODALMÁBAN

Ménjünk el most azok birodalmába, akik obstitot kaptak az élettől, ahol már nem a telhetetlen érdek, sem a kapkodó munka, hanem egyedül a „Mors imperator” uralkodik. Megtekintjük a new-yorki Woodlawn és a washingtoni Arlington katonatemetőket.

Az első, ami az amerikai temetőknél feltűnik az, hogy nincsenek kerítéssel, vagy fallal körülvéve. A mi temetőinkről azt mondják az amerikaiak, hogy azok olyan helyek, ahová az élők nem mennek be szívesen, ezek nem akarnak bemenni a holtak meg nem tudnak kijönni.

Amint belépünk, árnyas fasorok és aszfaltos utak fogadnak. Sötétzöld tuják napsugaras gyermekéletek korai megszakadásáról susognak, a fagyos s büszke gránitobeliszkék viharezett tölgyemberek kidőléséről regélnek. El kellett tűnniök a halál süllyesztőjében, akár örültek, akár szenvedtek vagy napéltig rostokoltak vagy mint valami gladiátorok elkeseredett párviadalmakot vívtak.

RITKA A KERESZT AZ AMERIKAI SIRON

Ritkán látni keresztet, még kevésbé sírhalmot, de annál több görögoszlopu mauzoleumot, gránitsziklába vésett neveket, urnákat, szimbólikus alakokat, derékbatört márvány törzseket, klasszikus nőket antik ruhában, akik a mélabús fájdalom kissé színészies pózában magukba roskadtak.

Mialatt bejártam ezeket a sírkereteket, gyakran eszembe jutottak a híres európai temetők. Élének emlékezetemben él a milánói Cimitero monumentale, amely inkább szoborkiállítás vagy múzeumhoz hasonlít, mint temetőhöz. De sokszor gondoltam a párisi Cimetière du Père Lachaise is, ahol nem kisebb emberek nyugszanak, mint Musset, Chopin, Bizet, Delacroix, Balzac, Oscar Wilde, Talma, vagy Sarah Bernhardt. De nincs híjjával híres sírhelyek tekintetében a montparnasse-i temető sem. Itt pihen Offenbach, nem messze tőle Heinrich Heine. Újból és újból friss virágok borítják emlékműveiket. A látogatók virágsokraikra rákötik a névjegyüket. Vajjon miért? Talán azért, hogy éjszaka a megholtak lelkei előjőjenek és megnézzék kik keresték fel őket napközben?

HIÁNYZIK AZ EURÓPAI TEMETŐK ROMANTIKÁJA

Amerikában nem igen látni a vén Európa régi-módi, romantikus temetőit, barokkstilusban farragott sírköveivel, kopott tábláival, amelyek feliratait egyet-mást elmondanak a drága halotról. Mélabús hangulat árad ezekről az elmosódó feliratokról. Milyen meghatóak ezek a sírhelyek! Ki tudná össze-számlálni azokat a könnyecskéket, amelyeket a szívfacsaró bánat sajtolt a búcsúzó hozzátartozók szeméből? A könnyek záporosója hullott valamikor ezekre a fű, moha és moszatlepte álomvárakra, most

legfőljebb a szitáló őszi eső nedvesíti és porhanyítja őket. Ezek a temetők talán néha elhanyagoltabbak, itt is, ott is található rothadt virágok, rozsdás pléhdarabok, baánlis fényképek, gicsszerű ízléstelenségek, de ezzel szemben a meghittség, bensőség és vallásosság érzését keltik bennünk.

A modern temetőkben kevesebb van a régiék költészetéből. Ha gondolunk például a görögökre, valamikor neves és névtelen költők pregnáns sorokban, művészi emléket állítottak a nalásznak, a favágónak, a harcban elesetteknek, a hajótörötteknek, a hirtelen kimultaknak, a lakodalom előtt sírba omlott menyasszonynak vagy a példáséletű polgárnak.

„MINTHA CSENDES PARKBAN JÁRNÁNK”

Tévedés volna azonban azt hinni, hogy az amerikai temetők nélkülöznek minden varázst. Ellenkezőleg, a maguk szempontjából tekintve, külön szépséggel bírnak. Nemcsak rendezettek, kínosan tiszták, hanem színes virágaik, zöld pázsitjuk, szép fasoraik, dombos fekvésük révén — amelyet legtöbbszörre automatikusan körbenforgó fecskendő öntöz, — üdék, sőt kellemesek, mert eloszlatnak minden nyomasztó érzést; mintha barátságos, csöndes parkban járnánk, ahol kedves régi ismerősökkel találkozunk.

KEGYELETSTÉRTŐ HALOTTI TOR

Az amerikaiak sok pénzt költenek síremlékekre, úgyszintén a temetésre is. Egy-egy temetkezés belejön 120, 500, 1000, sőt 2000 dollárba is. A koporsó rendszerint igen díszes, selyemmel és bársonnyal van bélelve. Ezt a koporsót egy másikba rakják. A halottat legelőször a templomba szállítják, itt folyik le a temetés főszertartása. Utána csak a hozzátartozók és a legközelebbi ismerősök mennek ki a sírhoz és pedig autón, mert a temetők igen messze vannak a várostól.

Az amerikai írek, — amint ismerőseim mesélik, — mai napig megtartották furcsa szokásaikat. A halotti toron szinte kegyeletstértő dárídót csapnak. A halottnak állítólag valamilyen eljárással kiveszik a vérért, majd csinosan felöltöztetik, arcát pirosporozgás színűre festik. Ugy kezelik, mintha élne: vállát veregetik, felszólítják, hogy felejtse el a bánatát, ezért hol borral, hol meg pálinkával itatják.

Ha már ilyen szokásokról van szó, kuriózból megemlíthetjük az amerikai chiriguano indiánokat is, akik halottaikat felöltöztetik, vízzel teli lopótököt tesznek a térdek közé és összezsugorítva hatalmas agyagedénybe, a konyhájukban földelék el. Egyéb példát is említhetnénk még, de ez nagyon messze vezetne. Tény az, hogy a kegyelet és szeretet igen sokféleképpen nyilvánul meg és sokszor nagyon ellenétes módon oldja meg a feladatot, hogy halottai emlékét megbecsülje és hogy földi maradványait megfelelően elhelyezze.

Favágók között

Írta: ASZTALOS ISTVÁN

Az itt következő írás Asztalos István, az egyszerű munkásból lett neves író egyik legsikerültebb műve. A rendkívül tehetséges fiatalember ebben a búbájosan kedves elbeszélésében a favágók életét vetíti ki zamatos székely dialektusban.

Egyik nap az ablakból néztem, hogy hogyan pelyhedzik az első idei hó. Szerettem nézni a hóhulást. Mintha csak tollut tépdésnének láthatatlan anyókák a magasból úgy hulldogál, pilinkél csendesen. Jósokáig nézegettem, amíg csak meg nem akadt szemem az udvaron gubbasztó fél öl fán, amit nem rég vettem akkoriban.

Ahogy nézegettem a fahasábokat, valahogy eszembe jutott az az idő, mikor a vén Suta bával, meg az öreg Pityikkel méterfát vágtam egy jókora nagy erdőben.

Régen volt bizaz. Tizenhét esztendősen lehettem szűken s úrfi az apám után. Legalább is a vén Suta mindég úrfit etetett a fenével, ha valamit elügyetlenkedtem. En ugyan már rég nem éreztem magam úrfinak, sőt szégyeltem és igyekeztem igazi favágónak látszani. Még durvábban próbáltam szidni az Istent, mint ők is, rongyoskodtam akarattal s vizet se sokat prédáltam magamra. Mind csak hiába, úrfit éreztek bennem, mint ahogy a kuvasz is megérzi maga között a fajkutyát, ha éhesebb és csatakosabb is, mit ő.

Nem is volt semmi tekintélyem előttük sehogy. A paraszt, ha semmit tevő urat lát, azt gyűlöli, de féli, azonban, a leromlott dolgozó urat, azt megveti.

Rossz volt, míg megszoktak. Csufolták hólvagos tenyőremet, ami nehezen bírta a fűrész s a fejsze nyelét. Gúnyolták nehezen kelésemet hajnali sötétben. Gyámoltalanságomat az erdei életben. De va-

lahogy, csak megszoktak, ha el nem is ismertek. En megismertem őket. Durva őszinteségüket, nyers igazságukat, elbűjő jóságukat, amit szégyelnek mutatni. Szidták gorombán, de meg fenték fűrészemet, új nyelet faragtak fejszémbé, hogy menjek valamire. Csúfoltak, de megtanítottak a favágás bajjaira, mert fortélyja van annak annyi, hogy senki sem hinné.

Lassan rájöttem, hogy ami itt nekem durvaság, az nekik természetes. Ilyenek ők. Nyersegek, kemények. Munkájuk nem is túrné a lágyságot. Náluk enyelgés, ami máshol ízléstelenség. Hányszor hallottam a vén Suta bát, kedveskedve dicsérni az öreg Pityiket. — Fene egyen meg te Pityik, okos egy ember vagy poják létedre.

Na, hogy megszoktak, nem sokat törődtek azután velem. Tréfáltak, beszéltek előttem szabadon. A szegény ember, csak a maga szórú szegény előtt nyílik meg igazán, úr előtt bézárul bizalmatlanul. Velük szidhattam aztán az Istent s a céget a kicsi keresetért s velük örültem, ha bécsaphattuk a csúnyaszájú erdészt, ürességet hagyva az őlfa rakásban, vagy más ilyen favágó fortélyal.

Mondom, a vén Sutával meg az öreg Pityikkel dolgoztam együtt, s külön kalibában is aludtunk hárman.

A vén Suta az egy balkezes székely ember volt gheorgheniából. Megrogyant már rajta a harisnya ugyancsak s deres bajusz meredezett össze-vissza az orra alatt. A hatvan s egynehány év lassúságra szoktatta már. Inkább az eszével dolgozott, mint az erejével. Ismerte a fortélyát fának, fejszének. Mondogatta is eleget: — A fiatal erővel, az öreg meg ésszel vágja a fát úrfi.

Az öreg Pityik az meg tót ember volt, valahonnan Árvából ragadt ide székelynek még a háború

után. Itt megházasodott, elvett egy özvegy asszonyt s hát mit ad Isten, fia is született vénségére.

Jaj, hogy szerette az a fiát, a „Jánikát” fukari lett érte, hogy mindig csak puliszkán s hagymán élt, csakhogy szerezen. Volt az asszonnak valami húsz lépésnyi telke, na, arra házat akart az öreg akár-hogy.

Beszédében is fukari volt Pityik. Igen, mert ki-kacagták mindég, ha neki kezdett. Hát furán is beszélt magyarul, az szent, még a felesége sem értette mindég.

Egyszer egy hét vége felé elfogyott a mérindéje. Leküldött hát az erdészről egy levelet a feleségének a faluba. Ez volt ráírva:

— Birikákigyéni, pityik.

Az asszony forgatta, silabizálta, másnak is mutogatta, de mindenki csak a vállát huzigálta. Végül is eltette, hogy szombaton, ha haza jön, majd megmondja Pityik, hogy mit írt. Ez meg éhezett az erdőn atyásan s szidta az asszony „Anyáisténit” de mennyt. Mi kínáltuk egész nap, de ő mind csak az asszonyt várta, „Kélának jéni!”

Hát egyik szombaton meg, hogy járt. Béültünk volt akkor fizetés után illogatni egy korcsmába. En eldugtam magam jól közéjük, nehogy híremet vigyék haza. Volt köztünk egy Szarka Pál nevű nagy veres favágó. Csendes ember volt az józan korában nagyon, de megette a fene, ha egy kicsit ivott, kötődött még az élő fával is. Na, elég az, hogy bécsicsantott akkor is, aztán oda állt mindenki elé s verte a mellét, hogy tudják ki ő.

Ráhagyták, látták, hogy nincs kivel.

De valahogy Pityikhez is odakerült.

— Tudod, ki vagyok én, te poják! En vagyok Szarka Pál! — biggyesztette magát veresen.

— Tudó, tudó, szártkápál — bollogatott jámborul Pityik.

De dühbe borult a másik.

— Nem szártkápál, az istenedet! — ordította — hanem Szarka Pál! — tagolta neki.

— Ige, ige, Szárt-ká Pál.

Ugy szedték szegényt a részeg kezéből, hogy az tönkre ne verje.

Igy hát az öreg inkább nem beszélt, minthogy csúfság érje.

De a hat éves kis fia is utána tanult magyarul.

Azt egyszer az anyja egy vasárnap délelőtt az apja után szalasztotta csak úgy hajdonfönt. Pityik a zsidónál kuglizott éppen. Világlátott ember léte, ez volt a szórakozása.

Na, érkezik haza lélhelve a kölyök, de egyedül.

— Há apád hó! — kérdezi az anyja.

Az csak elkezdte nagy sebesen: — Kugli bábá kugli, kápá náná kápá, tátá kirdi, hun kápá, pákti házá!

Az anyja máig is találgatja, hogy mit mondhattott.

Mikor Suta bá ezeket kezdte mondani esténként, hát sokszor úgy megharagította vele a vén Pityiket, hogy az csak nyegegett mérgében s olyankor még azt is elfelejtette, ami kicsit tudott is magyarul. Zagyvált össze-vissza s kevert belé úgy a tótot, hogy majd meg fulladtunk a kacagásba.

De ezek olyan játékoskodások voltak ré. A szegényre is ráfér a kacagás a sok dolog után, mert az volt annyi, hogy több, mint elég. Sokszor nem birtam a derekam a sok hajlodozásban s kétrét jártam fiatal létemre, mint az öregek. Szigorúan tőből kellett kivágni a fát, mert spórolt az erdész a cégnek, de úgy, mintha az övé lett volna az erdő. Kellett, hogy igyekezzen biza ő is, mert Ardealban manapság több az erdész, mint az erdő. Neki meg nagy családja volt, félthette a kenyerét eleget.

Mondom, dolgoztunk keményen. De akármilyen bajosan telt is az idő, hogy nehezedett meg estére a munka, vissza húztuk volna mindég szívésen a napot, hogy süssön még egy kicsit, hogy reszünk is valamit. A pénz soha nem elég, kivált, ahol nincs. Az erőkkel nem sokat törődünk, hajszoltuk a fűrész látástól, vakulások. Mire vége lett a vágatásnak, hát csak lötyögtünk a ruhában megszigorodva. Soványak voltunk, mint a tavaszi veréb. Pénzünk ép úgy nem volt, mint az elején. Megettük mind, megkivánta a farszót dolog. Legjobban a cég járt, az kőverre gyarapodott jócskán. Vett aztán két akkora erdőt, mint amit levágtunk s azt kezdte vágatni.

Közülünk egyedül csak a Pityik gyarapodott meg vagy két szekér kővel s vagy húsz szál gerendával. Háznak szánta az öreg. Koplalt érte annyit, hogy a végén reggelente bajosan kelt s este meg támolygott, mint az ősi légy. Biza szegény ember csak a hasán ha spórol.

Mi kacagtuk, de irigyeltük is, hogy ki akar gazdagodni közülünk.

Na de ha az öreg meg is vette a gerendákat, de annyira már nem tudott menni, hogy ház is legyen abból. Ott ehette a szű, vagy rothathatott kedvére. A végén meg ütötte Pityiket a fa s az asszony el kellett adja a gerendákat, de még a telket is, hogy eltemethesse s hogy ő is élhessen valamiből. (Vége követezik).

Az Egyházi Államtól a lateráni egyezményig

(L. J.) A sajtó bőségesen hírt adott a lateráni egyezmény első tízéves jubileumáról. Volt miről beszámolni. Az aránylag fiatal egyezmény első évtizedváltása ritka külsőségek között folyt le. Olyan ünnepélyes szertartások kereteiben, mintha maga a történelem elevenedett volna meg. Az olasz királyi és császári pár kosztiümös tisztelgő látogatása a Szentatyánál, a pápa viszonzó látogatása a Kvirinálban, végül egy pápai fogadás a Vatikánban, a melynek nemcsak XII. Pius öszentsége résztvétele a fénypontja és Maglione bíboros államtitkár megjelenése az érdekessége, hanem jelen vannak, még pedig teljes számban, úgy a vatikáni, mint a kvirináli előkelőségek, amire még példa nem volt. Sőt megjelentek a Rati és Pacelli család tagjai, az előző és a mostani pápa hozzátartozói is, ami csak a Riario, Borgia, Rovere és Medici családból származó pápák idejében volt szokás. Híre jár, hogy maga a Duce is készülődik a szentatyánál való tisztelgő megjelenésre.

A felületes szemlélő tudomásul veszi ezeket a pompás külsőségeket és kérdezi önmagától, miért ez a sok fény és ünnepély, amikor ez a szerződés, a melynek évfordulója bekövetkezett, se nem alkalmazott új vámtételeket, se nem vonatkozott árucserére, vagy átmenő forgalomra, még csak a határokat sem mozgatta el helyükből a világ legféltreesebb részén. A felületes szemlélő hajlamos arra, hogy az egész lateráni megegyezésből ne vegyen észre mást, minthogy a Szentatyá feladta önkéntes vatikáni elzárkózottságát és ezentúl a rekkenő nyarakat nem a Vatikán hűvös termeiben, hanem az albanói hegyekben castelgandolfói kastélyában és annak gyönyörű parkjában fogja eltölteni. Aligha hibáztatjuk a felületes szemlélőt hiányos felismerései miatt. Ő még egy olyan gondolatvilágbeli örökséget kapott a tizenkilencedik század uralkodó eszméiben, amelyek bele élték magukat még a huszadikba is, hogy azok alapján a történések folyamataiban csak az anvagi vonatkozású eseményeket becsüli fel és a szellemi, társadalmi, de különösen lelki megmozgásokat csak akkor veszi észre, mikor azok már dübörgő hullámvéréssé sokasodtak. Pedig ez a folyamat, ami a lateráni jubileum külsőségében megvilásvinul és annak tartalmát megadja, valóban csodálni való!

A patrimonium Petri, az egyházi állam felszámolása nem ment könnyen. Egy kiemelkedő pápa, akit felvilágosult szelleme miatt egész Olaszország és az egész világ különösképp tisztelt és akit az öbredő Itália Szent Péter örökébe lépése után a korszerűség megtestesítőjének tartott, IX. Pius vesztette el a sedáni csatáért. Milyen furcsán is alakulnak olykor a történelem fordulatai! Am a másik fél, az egyesülő Italia bölcs és mértéktartó volt. Cavour, a nagy mű mestere, már egy évtizeddel előbb meghalt, de hatyudalában mérsékletet és türelmet hirdetett. A patrimonium Petri-vel szemben felállította a chiesa libera in stato libero, szabad egyház, a szabad államban elvet. És Cavour szelleme még sokáig élt. Aminthogy az egyesítés árát Nizzával és Savoyával megfizették Franciaországnak, úgy türelmemel vártak a fővárost jelentő Rómával, Garibaldit, amiért betört az Egyházi állam területére, fogságba vetették, Viktor Emanuel búcsú nélkül tette át székhelyét Torinóból Firenzébe, mert a zúgolódó tömeg Rómát követelte fővárosának. Francia kezdeményezésre, mai kifejezéssel élve, egy bizonyos népszertűlen megemtamadási szerződést kötöttek a szentszékekkel és a kérdés egyoldalú megoldásával négy évet vártak az olasz területi egységnek 1866-ban való teljes befejezése után is. Amikor az idő és az európai helyzet megérlette a római kérdést, nem folyt vér miatta, az ostrom és védekezés csupán az elvi alakítások határáig ment. Itália igyekezett igazolni a kényszerű lépést: népszavazást tartott, megadta a pápának az államfőnek kijáró tiszteletet és dotációt, meghagyta a Szentszék kincstárában talált vagyont, egyháziakban egyáltalán nem korlátozta a pápát, csak világi felségjogainak határait

Újabb földrengések

Ankarából jelentik: Az anatóliai hegységtől egészen a Cyrus-öbölég úgyszólván állandóan reng a föld. Leghevesőben az Eritivas-vulkán tövével érezték a földrengéseket, amelyek Develik városban okozták a legnagyobb károkat. Az Eritivas-vulkán kitört. A folyók megváltoztatták medrüket, úgy, hogy több helyen árvíz keletkezett. Az áldozatok száma és az anyagi kár nagysága még ismeretlen, kétségtelen azonban, hogy az újabb katasztrófa hatalmas károkat okozott.

vonta meg Róma egyik dombjának szűk területére. Holott a tisztelet és mérséklet bölcs alkalmazásával szemben IX. Pius pápa mit sem adott fel és a gyengébbek erős fegyverével, a passzív ellenállással védekezett.

Az egyházi állam letűnése után nehéz idők jártak az anyaszentegyházra. Minderült Európaszerte egyházellenes áramlatok érvényesültek, egyházellenes kormányok kerültek uralomra. Bizonyos szellemi csoportok befeketíteni igyekeztek az Egyház működését, ostromozták vagyonát, a haladás kerékkötőjének és a fennforgó igazságtalanságok oltalmazójának tüntették fel. Franciaországban kiszajátították az Egyház vagyonát, az iskolákból kiküszöbölték a kötelező vallásoktatást, megszüntették a lelkészek fizetését és úgy ezeknek, mint a templomoknak a fenntartását a hívek önkéntes csoportosulására bízták. Ezt értették az Egyház és Állam szétválásása alatt. A példa ragadós volt, más államok is több-kevesebb kihatással szorongatták az Egyházat. Am az Egyház maradéktalanul végezte tovább a reál háruló feladatokat. Epen úgy miséztek, gyónattak, kereszteltek, neveltek, eskettek, tanítottak és temettek, mint annak előtte. Hasztalan építettek nagy költséggel krematóriumokat, a temetkezés általános módja maradt a katolikus egyház szerint való. A hit magja megmaradt az emberek lelkében és alig volt valaki, aki vallástalanságba burkolózott volna. Ami tegnap még előjognak tűnt fel, holnapra már üldözöttségé vált, de az Egyház a rászakadó szegénységet méltósággal viselte el és ezáltal fokozott tiszteletet ébresztett. A kongó templomok miatt aggódó plébánosok szorongása nem tartott sokáig, újra megteltek. Párisban a Szent Genovéva tiszteletére emelt oltárok előtt több hívó ajátatoskodott, mint amennyi látogatója akadt a Pantheonnak. Lourdes közkedveltsége emelkedett. Dubois és Verdier érsekeknek nagyobb tekintélye keletkezett, mint akármelyik pártvezérnek. A képviselő urak, hogy helyüket megtartsák, sűrűn látogatták a moncuréket. Mikor eljött a világháború, az Egyház békes pásztorai ott állottak sűrű vígasszal az értatlanul halált okozni hurcolt halálfiak milliói mellett, anélkül, hogy államsegélyre, vagy konkordátumra célozhattak volna és segítették át az emberiséget a csak isteni segítséggel elviselhető borzalmas időközön. Minthogy pedig a béke nem a szó igazi értelme szerint sikerült, a bizonytalanság fokozódott, a földi sorsok alakulása mindinkább kicsúszott az egyén irányításából, azon módon nőtt azoknak a száma, akik az oltárba kapaszkodnak és tekintetüket a feszületre emelik.

A lelkeknek ebben az állapotában látott napvilágot a Rerum novarum kezdetű pápai enciklika. Nyomában az Egyház működése új tartalommal bővült. Gondjába, pártfogásába vette a szűkölködők, az elnyomottak ügyét. A szegények egyháza lett, akárcsak a gazdagoké. És jöjjen a szegénységet, elnyomást előidéző erő bármilyen irányból, szembetárlja magát az Egyházzal! Az Egyház ott áll a lelkiismeretlen zsákmányolókkal szemben épen úgy, mint a lelki szabadság kérdéseiben, a család mellett és a fajtörvények ellen! Bölcs, emelkedett és meggyőző erejű pásztorlevelek kerülnek kihirdetésre. A plébániák, egyházközségek tevékenysége megsokszorozódott, otthonról-otthonra intatják fel a tenivalókat, gvámoltják a csüggedő lelkeket, szervezik és gyakorolják a caritas-t, gyűjtik össze a csöppéseket és vezetik őket a füstös gyárkörzetekből Isten friss levegőjére és napfényére.

Csak természetes, hogy amikor a fasizmus számba vette tényezőit, rá kellett, hogy találjon arra az útra, amelyet vele párhuzamosan jár az Egyház. Jobb, igazságosabb világot — ennyi, amit akarnak. Ennek érdekében pedig még jobb, ha valaki egy személyben lehet jó hazafi, kötelességtudó fasiszta és hívó katolikus. Mauriac, a nagy francia katolikus író is azt mondja, hogy aki a pénz hatalmát kísérti meg, nagy dolgot merészel és csak két útja van: Isten és a forradalom. A fasizmus pedig mindvégig kihangsúlyozza forradalmiságát, persze a szó szelíd és vértelen értelmében.

Cavour és kortársainak bölcs mérséklete lehetővé tette egy későbbi nemzedéknek az azonos célkitűzés felismerését. Mi sem állott útjába tehát annak, hogy az újrateremtődött és rendkívül tevékeny Egyház és az erős fasiszta olasz állam megbékéljen egymással. Ha ezek szerint értékeljük a lateráni egyezményt és annak első jubileumát, csak természetesnek találjuk, hogy ugyanazzal a hajóval fontos küldetéssel két amerikai diplomata utazik most Európába, akiknek első útja Rómába vezet. Rómába, ahonnan az egész világ a békesugarakat reméli, mert ott két hatalmas konstruktív tényező székelt és mind a kettőnek az a célja, hogy megmentse az emberiséget és a keresztény civilizációt!

= HIREK =

MEGJELENÉS

Minden napon a vasárnapokat és ünnepnapokat követő napok kivételével.

ELŐFIZETESI ARAK:

BELFÖLDÖN:

Magánosoknak egy hónapra 70, negyedévre 200, félévre 400, egész évre 800 lei. Házhoz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Nyugdíjasoknak, közalkalmazottaknak egy hónapra 60, negyedévre 180, félévre 350, egész évre 700 lei. Házhoz való kézbesítésért külön havi tíz lei. Hatóságoknak, közhivataloknak és közüzemeknek, gyáraknak és vállalatoknak egy évre 1.200 lei kézbesítéssel együtt.

KÜLFÖLDÖN

Egy hónapra 120, negyedévre 350, félévre 700, egész évre 1.400 lei.

TELEFON

28—10 és este 9 óra után 28—15.

SZERKESZTŐ:

Vuchetich Endre dr.

UNGVARI MIKLÓS:

A Sátán cimborái

Testvérgyilkos utódok vagyunk,
Káin bunkóval verik szét agyunk;
s barlang mélyén nincs többé rejtek,
mi töltjük be: az agyonverték!

Angyalok boldog mennyei bálján
teli torokkal röhög a Sátán:
végre be érett sok csel vetésem
gázolhatek cenk emberi vérben.

Én lettem győztes víz és föld fölött,
az Úr hatalma rajtam megtörtött!
hiába sírnak irigy Csillagok:
én mindig voltam s most is itt vagyok!

A „böles“ embernek magot én adok,
hogy iltesse az átkot, a haragot,
hogy vak gyűlölet pusztítson, öljön:
s ne nyíljon virág többé a földön.

Hogy megbomoljon ki még rajt' marad,
kít nem faltak fel vadak, madarak,
a vérmezőn, hol nem harmat ragyog;
hol kacagva az Ördög andalog!

Itt én vetettem, én is aratok,
ha gyászolnak is minden Angyalok,
a böles embert most spárgán rángatom
és Ábel sorsát ismét rádom.

Az önzés buta bábeli tornyán
gyilkos parancsot írnak cikornyán
cimboráim; a zord Tábornagyok
kiknek tanácsot, tervet én adok.

Ki élni nem tud, halott még lehet,
a föld fölül a föld alá mehet
s ha árvult kertjét fölveri a gyom:
rongy gazdáját férgeknek adom.

Testvérgyilkos utódok vagyunk,
az Úr szepíti minden hajnalunk,
de éltünk korhadt rossz ablakfáján:
jóéjszakát dobol a Sátán!...

— A PIEMONTI HERCEGI PARNAK HARMADIK GYERMEKE SZÜLETETT. Nápolyból jelentik: A város lakosságát reggel nyolc órákor sűrű ágyúlövés zaja értesítette arról, hogy a piemonti hercegi párnak megszületett a harmadik gyermeke. Az olasz uralkodópár Nápolyba érkezett. (Rador.)

— KIÖNTÖTT A DUNA. Calafatból jelentik: A jég- és hóolvadás következtében a Duna kiöntött és áradással fenyegeti a környékbeli falvakat. Az áradat már elérte Banului, Hunia, Maglavit, Ciuperceni, Desa, Poiana-Mare és Tunari községek határait. A calafati országúton egy méter magas a víz.

— Románia részt vesz a milánói kiállításon. Bucarestből jelentik: A nemzetgazdasági minisztérium elhatározta, hogy résztvesz a milánói nemzetközi kiállításon, amely ez év márciusában nyílik meg. A siker érdekében a propaganda, munkügyi és mezőgazdasági minisztériumok, valamint a Nemzeti Ujjászületési Front titkársága együtt fognak működni,

— Fehér könyvet adnak ki a lengyelek. Londonból jelenti a Rador: Az Ewening Standard jelenti, hogy rövidesen lengyel „Fehér könyv” jelenik meg, amely a moszkvai és berlini lengyel nagykövetek megállapításait tartalmazza. Ebben az új könyvben részletesen beszámolnak arról a megbeszélésről is, amit a moszkvai lengyel nagykövet szeptember 3-án folytatott Molotovval.

— FEJLESZTIK A MAGYAR-FRANCIA KERESKEDELMI FORGALMAT. Párisból jelenti a Rador: A francia kereskedelmi minisztérium jelenti: Párisban a legbarátságosabb légkörben folyták a francia-magyar kereskedelmi tárgyalások. Február 23-án a két bizottság elnökei, Nickl Alfréd, a magyar kereskedelmi minisztérium külkereskedelmi osztályának vezetője és Lousriac, a francia kereskedelmi osztály igazgatója parafálták a két ország kereskedelmi forgalmának rendezésére vonatkozó egyezményt. Az új egyezmény értelmében a két ország közötti kereskedelmi forgalomban fejlődés várható. Az egyezmény március elsején lép életbe. (Rador.)

— Mozgóképessé tették az Altmarkot. Osloból jelenti a Rador: Az Altmark kapitányának és legénységének sikerült a megfeneklett hajót ismét mozgóképessé tenni. A Német Távíratiróda jelenti, hogy a Christiansandban ápolat sebesült német matrózok állapota hála a norvég orvosok lelkiismeretes kezelésének, javult. Ugyancsak javult a Szent József-kórházban ápolat német matrózok állapota is.

(—) Fejnélküli csecsemő holttestét találták. Chiroiu Maria comlosul-marei asszony a háza udvarán a hó alatt egy fejnélküli csecsemő holttestét találta. Az asszony a borzalmas leletről jelentést tett a csendőrségen. A gyanú egy huszonnégy éves nőre terelődött, akit azzal gyanúsítanak, hogy február 22-én született gyermekét kitette a hóba, hogy megfagyjon. A kicsiny holttestet a kóbor kutyák kiásták a hó alól és lerágták a fejét.

(—) Athelyezett körorvos. Az egészségügyi miniszter Nestor Simion dr. körorvost Sagról a szolgálat érdekében hasonló minőségben a Râmnicul-Sarat megyei Maicanestibe helyezte át.

— Vese- és cukorbetegknél, köszvényben és csúszban szenvedőknél egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz reggel éhgyomorral véve, a beleket alaposan kitisztítja, a gyomor és a máj működését előmozdítja s az anyagcserét és az emésztést sok esetben lényegesen megjavítja. Kérdezze meg orvosát.

— Keéri Szántó Imre meghalt. Budapestről jelentik: Dr. Keéri Szántó Imre, a magyar zeneművészeti főiskola tanára, az európai híri zongoraművész, tegnap 56 éves korában hosszasan szenvedés után meghalt.

GYÓGYSZERTÁRAK ÉJSZAKAI SZOLGÁLATA

Vasárnap, február 25-én a következő gyógyszer-tárak tartanak éjszakai szolgálatot:

I. kerületben a Libertati téren levő Jahner K. gyógyszer-tár.

II. kerületben a 3 August úton levő Löw gyógyszer-tár és a Petru Maior téren levő Meiszner gyógyszer-tár.

III. kerületben a Lahovary téren levő Cristea gyógyszer-tár.

IV. kerületben az I. C. Bratianu utcában levő Diana gyógyszer-tár.

V. kerületben a Corvin gyógyszer-tár és Frätelian Panajoth Ernő gyógyszer-tára állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

Hétfőn, február 26-án a következő gyógyszer-tárak tartanak éjszakai szolgálatot:

I. kerületben a Bratianu téren levő Götz gyógyszer-tár.

II. kerületben a Maresal Joffre utcában levő Schul gyógyszer-tár.

III. kerületben a Carol úton levő Keller gyógyszer-tár.

IV. kerületben a Preyer utcában levő Ungváry gyógyszer-tár.

V. kerületben a Corvin gyógyszer-tár és Frätelian Panajoth Ernő gyógyszer-tára állandó éjszakai szolgálatot tartanak.

20 éven keresztül átélt szenvedéstől szabadultam meg...

Olariu Ioan, Cluj, Str. Petrovici 7., a következő, rendkívül jellemző levelet írja nekünk:

Szíveskedjen postafordultával 2 üveg GASTRO-D. orvosságot utánvét mellett gyomorbajban szenvedő barátom alanti címére elküldeni. Ugyanakkor köszönetet is mondok az Ön által forgalomba hozott GASTRO-D. orvosságért, mely engem megmentett annyi sok szenvedéstől, amit 20 éven keresztül átéltem. GASTRO-D. rövid használata után teljesen meggyógyultam érzem magam s ma hála Istennek és a GASTRO-D.-nek, egészséges vagyok, mintha soha nem fájt volna semmim, ugyanakkor ajánlom minden szenvedő embertársamnak...

Gyakran még magunk is csodálkozunk a gyógyszer rendkívüli hatásán, amely rengeteg, emésztési zavarban szenvedő betegnek adta vissza egészségét, munkaképességét.

GASTRO-D. kapható gyógyszer-tárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 140.— lei utánvét mellett Császár E. gyógyszer-tárában, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

— Német film Michelangelóról. Hamburgban rövidesen egy Michelangelóról szóló film ősbemutatójára kerül sor. A film, amelyet Kurt Oertel két éves, fáradságos munkával maga forgatott Olaszországban, Michelangelo életművét viszi a vászonra. Szinte egyetlen hőse az univerzális művész, helyesebben: Michelangelo alkotásai. Műbarátok számára bizonyára nagy élményt jelent, mert olyan sokoldaluan mutatja be például a sixtusi kápolna műremekeit, ahogyan a helyszínen sem igen lehet jobban tanulmányozni.

— Fölépült Görögország első állami operaháza. Március 4-én az újonnan épült athéni Állami Operaház Johann Strauss „Denevér” című dalművével nyit. Az athéni Operaház Manolis Kalomiris professzor tervei szerint készült, akinek operáját nemrég mutatták be „Der Ring der Mutter” címen Berlinben. Az első görög nemzeti operaház felépülésében nagy része volt a frankfurti opera vendégcsereplésének. A német művészegyüttes olyan átütő erejű sikert aratott Athénben, hogy a görög király spontán elhatározással elrendelte a görög nemzeti operaház építését. A frankfurti opera természetesen a jövőben is fenntartja benső kapcsolatait Délkelet-Európa államaival. Március 5-től 11-ig Belgrádban Richard Wagner „Gyűrű”-ciklusát és valószínűleg Mozart „Szókratész a szerályból” című dalművét adja elő. Ugyanezzel a programmal aztán március 15-től 19-ig Szófiában vendégcserepel.

— Hány lakosa van Németországnak? A német birodalom lakosainak száma az 1939. májusában tartott népszámlálás eredménye szerint a Meimelvidéktől, Danzigtól meg a nemrég visszacsatolt keleti tartományoktól eltekintve, kerekén 79.400.000 Németország népessége. 1933 óta majdnem 3 millióval szaporodott. A férfiak számbeli szaporodása nagyobb volt a nőknél. A lakosság sűrűsége a tulajdonképpeni Németországban (tehát Ausztriát sem számítva) négyzetkilométerenként 140 lélekről 174-re emelkedett.

(—) Konyhaművészeti kiállítás. A Katolikus Leányegyesület harmadik kerületi tagozata ma a plébániaépület alagsorában nagyszabású konyhaművészeti kiállítást rendez. A kiállított ételek és sütemények mind a leányok készítményei és azok mérsékelt áron jótékonyági célra elárúsításra kerülnek. A kiállítás, amely egész napon át nyitva marad, délelőtt tíz órákor nyílik meg.

(—) Születések. Az anyakönyvi hivatalban a következő gyermekek születését jelentették be: Bíró Etel, Bíró Mátyás, Almási Mária, Catanescu Viorica, Lichtblau Hildegard.

(—) A Zene- és Dalegyelet közgyűlése február 28-án, szerdán este kilenc órákor lesz a Horga-féle vendéglőben — Str. O. Iosif 54 — levő próbahelyiségében. A közgyűlésen, amelyre hivatalosok az egyesület pártoló és működő tagjai, valamint a testvéregyesületek, a vezetőség jelentései után megéjtik a tisztújítást.

Mozi

MŰSOR:

Vasárnap és hétfő:

APOLLÓ: Kanadai brigád (angol film.)
CAPITOL: Az öreg leány (angol film.)
CORSO: Huckleberry Finn kalandjai (angol film.)
SCALA: Varieté (német film.)

Hálóing-párt

Nem tudom, fog-e politikai visszhangot verni ez a lejjebb pártalakulás. Pedig hát nem lehet szó nélkül elmenni amellett, hogy Newyorkban a meggyőződéses hálóingviselők harci szervezetbe tömörültek a pizsama-irányzat hívei ellen. Egyelőre csak szűkszavú hír érkezett az új mozgalomról. Mégis megtudunk belőle annyit, hogy a hálóing-pártnak már rendes klubhelyisége van, melyet olyan történelmi nagyságok és moziszinészek képei díszítenek, akik világeletemben pizsama-ellenesek voltak. Köztük van Kolumbusz Kristóf is, akin ezek szerint nyilván földig érő, kényelmes hálóing volt, amikor az árbókosárban őrködő matróz hangos „föld! föld!” kiáltása fölébresztette legédesebb álmából, tudtára adva ezzel, hogy sikerült fölfedeznie Amerikát. Bővebb részleteket bizonyára elárul majd a hálóing-klub folyóirata. Türelmetlenül várjuk Óceánon túlról, reméljük, a megnehezült szállítási viszonyok nem fogják túlságosan késleltetni érkezését. Remélhetőleg lesznek benne bőséges illusztrációk a hálóing-párt havi összejeveleiről. Ilyenkor ugyanis a klub folyosóin propagandasétákat tesznek a tagok, egy szál hálóingben. Olyanféle látvány lehet ez, mint mikor évszázados kastélyok falai közt éjfélkor fehér lepkeben járkalnak a kísértetek. Föltehető, hogy ilyenkor a nagyobb illúzió kedvéért föltesznek a klub gramofonjára egy-egy csontzörgést, vagy bagolyhugást „ábrázoló” hanglemezt. Be jó is, hogy vannak még a világon ráérő emberek, akiknek — egyebek közt — nincs nagyobb gondjuk, mint az, hogy ki vesz magára egy és ki két darabból álló hálóruhát, mikor este lefekszik aludni!

— **Koncentrációs táborba kerülnek az Angliában élő németek.** Londonból jelentik: A belügyminisztérium elhatározta, hogy 6000 Angliában tartózkodó német állampolgár, akiknek eddig korlátlan mozgási szabadságuk volt, jelentkeznél tartoznak a speciális bíróságnál, hogy helyzetüket esetenként megvizsgálják. Azt hiszik, hogy a németek legnagyobb részét koncentrációs táborban helyezik el. (Rador.)

— **Elítélték Franciaországban a volt spanyol külügyminisztert és feleségét tiltott határátlépés miatt.** Párisból jelentik: A Havas-ügynökség jelenti: A lillei törvényszék Alvarez del Vayo volt spanyol külügyminisztert távollétében három hónapi fogházra és 100 ezer frank pénzbüntetésre ítélte és feleségét egy hónapi fogházra, valamint 100 ezer frank pénzbírságra, mert vizum nélkül léptek francia területre. (Rador.)

— **Olasz kultúrintézmény — Zágrábban.** Zágrábból jelentik: Bottai olasz népnevelésügyi miniszter tegnap Zágrábban felavatta az olasz kultúrfejlesztési intézményt. (Rador.)

— **Bucurestibe érkezett Sidorovici országőr-főparancsnok.** Bucurestiből jelentik: Sidorovici Teofil országőr-főparancsnok szombaton reggel a fővárosba érkezett. Az olaszországi útból visszatérő főparancsnokot az állomáson Chiggi, Olaszország bucarestii követe, Toni nemzetnevelési ügyi államtitkár, Soimescu tanár és Manolescu tábornok, az országőr-főparancsnok helyettesei, az országőrök kiküldöttei, valamint az UFSR képviselője fogadta.

— **Kedden nincs munkaszünet.** Bucurestiből jelentik: A miniszterelnökség közli, hogy február 27-én a közhivatalokban dolgoznak és az iskolákban a tanítás rendesen folyik.

— **Félelemérzés, szívzorogás, levertség,** mint oly jelenségek, amelyeket a tápcsatornában beálló torlódások idéznek elő, a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által rendszerint gyorsan elmúlnak. Kérdezze meg orvosát.

— **Halálozások, Meghaltak:** Vukodinar Matild született Gertheisz negyvenöt éves, Homma Teréz született Juhász ötvenöt éves, Groza Gertrud született Ludwig huszonegy éves, Hahn György harmincnégy éves.

— **A kliring-rendszer megszüntetését tervezi Jugoszlávia.** Belgrádból jelentik: A Politika című belgrádi lap azt írja, hogy illetékes jugoszláv hatóságok az Olaszországgal, Bulgáriával, Görögországgal és Törökországgal fennálló kliring-rendszer megszüntetésének gondolatát foglalkoznak. A kliring-rendszer helyett a szabad devizagazdálkodást vezetik be, ami romániai viszonylatban már régebben megtörtént (Rador.)

— **Babos Simon dr. városi ügyész gyászja.** Popoviciné Pop Vilma, volt főszolgabíró özvegye, hosszas szenvedés után, 59 esztendőskorában elhunyt. A megboldogultban Babos Simon dr. városi ügyész anyósát gyászolja. A holttestet ma délelőtt Lugojra szállítják, ahol az ottani családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

(—) **A vármegyei bál sikere.** A hivatali autók és magángépkocsik gyors egymásutánban hozták az előkelő vendégsereget a Tiszti Kaszinó épületéhez, amelynek gazdagon díszített és fényesen kivilágított termeiben tegnap este folyt le a vármegyei bálja. A megyei bálak hagyományos vidám hangulata uralkodott a bálteremben és a díszes estélyi ruhákban, vagy nemzeti viseletbe öltözött szép asszonyok, leányok mosolygó arccal, jókedvűen táncoltak a csillárok ragyogó fényét visszatükröző parketten az ünnepélyes feketébe öltözött, vagy díszes egyenruhát viselő táncosaikkal. A táncteremben a pattogó ütemű katonazene és a műgyetemisták jazz-bandja gondoskodott az igazán jó tánczenéről, a jól felszerelt büfében pedig elsőrangú cigányzenekar szórakoztatta a nagyszámú és előkelő vendégsereget, amelynek soraiban a hatóságok vezetői is szinte teljes számban megjelentek. Ezenkívül művészi műsor is emelte a bál fényét és az egyes számokat a bál vendégei nagy tetszéssel fogadták. A jótékony célú megyei bál nagy sikere elsősorban Popovici Virgil ezredes, megyei prefektus érdeme, mert a bál nemcsak nagyszerű szórakozást jelentett a vendégsereg számára, hanem tekintélyes összeget juttatott a gyermeknépkönyvház javára is.

(—) **Megfagyott a háza udvarán.** Sterbling Éva, 72 éves sannicolaul marei asszonyt tegnap délben szomszédai halva találták háza udvarán a hóban. Az idős asszony beteges és gyenge volt. Valószínűleg az udvaron rosszul lett, összeesett és megfagyott.

(—) **A tűzifahiány.** Az utóbbi időben Timisoara lakossága ismét kénytelen volt a tűzifahiánnyal megismerkedni és ez a mostani kemény hidegben kétszeresen sújtja azokat, akiknek tűzifakészlete kifogyott. A tűzifakereskedők raktáraikban alig volt mostanában számbavehető készlet és ezért sürgős kérelemmel fordultak a kerületi vasútigazgatósághoz, hogy megfelelő számú vagon rendelkezésre bocsátásával tegye lehetővé a tűzifahiány enyhítését. A vasútigazgatóság intézkedett, hogy a Caransebes és Orsova közötti erdősegek állomásain vasúti kocsikat bocsássonak rendelkezésre a nagyobb tűzifakészleteknek városunkba való szállítására.

(—) **Házasságok.** Az anyakönyvi hivatalban szombatán a következő mátkapárok kötöttek házasságot: Molnár Károly mérnök és Janura Eugenia, Mehler József cipész és Weissgerber Borbála, Ciabraici Petru Matei laboráns és Blaubusch Franciska, Melinte Teodor mérnök és Dumitrescu Despuna, Angerbauer Vilmos Ferenc szállító és Mühlhofer Erzsébet, Pocean Constantin Vasile köztisztviselő és Torma Lucretia, Makra Péter vasutas és Kovács Mária, Cohan Stefan gyári munkás és Murarescu Maria, Cap Rau Vasile kereskedő és Györfi Irma, Campian Petru munkás és Mitran Iuliana, Engelmann Péter András és Banyik Éva, Gutfreund János és Popescu Irén, Sebesan János vasutas és Magdin Maria, Benes János cipész és Szöllösi Lujza, Lang Kálmán gyári munkás és Gombkötő Erzsébet, Sabric Ferenc asztalos és Dosnajszi Karolina.

Légiriadó — a cukrászdában

Párisi kép. Koraesti Langulat. Hölgyek. Férfiak. Káv párolog s van, aki közben elpárolog. Zsongás. Hirtelen dialszik a villany. Az uccán is. Most már nemcsak a fehér kalácsot, de a sötétséget is harapni lehet. Harapni. Nyolc percig. Hogy ez alatt az idő alatt mi történik?...

Első perc: Dermedt csend. Az ucca háivány fénye még áterőlködik a függönyön.

Második perc: Teljes sötétség. Egyiptomi. Vi-ziók...

Harmadik perc: Kezd felengedni a kezdeti csend feszültsége. Hangok. — Ne engedd, hogy most valaki melléd üljön — mondja hangosan az óvatos mama. — Hamar gyujts cigarettára — súgja halkán egy idősebb hölgy — úgy könnyebben ideálhat valaki...

Negyedik perc: Hunyorgó cigarettaparázs. Ott a sarokbáholyan az egyik parázs szándéka feltűnően sötét...

Ötödik perc: A két, lassan egymáshoz közeledő tűzszem gyorsan kihuny...

Hatodik perc: Csend. A pokoli sötétben világos, hogy a szándékok is feszülnek.

Hetedik perc: „... Jaj, a hajam!” — sikong egy elfoított nő hang. — „Pardon — így az öblös bariton — azt hittem, a bundám onozonja...” Apró kacajok. Viszfoított lélegzet.

Nyolcadik perc: Vakító fény villan. Egy úr ajakruzt visel az arcán. Voila: légi riadó a — cukrászdában...

Meghalt „cigánykirály”

Sátoros cigányokkal ugyan vajmi kevés dolga volt az öreg Jack Harrisonnak, a londoni „Eccentric Club” alapítójának, aki a napokban költözött el nyolcvanhárom esztendőskorában s akinek haláláról hasá-bos közleményekben számolnak be a londoni lapok. A hegedűhöz sem értett. Lehet, talán még botfülle is volt, mégis azért nevezték „cigánykirálynak”, mert a különleges árverések alkalmával, amelyeket Harrison rendezett a „különcök klubjában”, valóságos cigányvásárra illő portékák kerültek dobra az angol fővárosban: régi háborús emléktárgyak, ócska öltönydarabok, jelmezek, csecsebecskék, furcsaságok, madarak, négy lábúak és a többi. Szabályos, „vándorcirkusz”-nak beillő felvonulás kezdődött a Harrison-féle árverések alkalmával, amelyből igen jelentékeny pénz gyűlt egybe hosszú évtizedek alatt.

Jack Harrison kerek ötven évvel ezelőtt alapította a „különcök asztaltársaságát”, melyből nem sokára az Eccentric Club kialakult. Akkoriban még fiatal iparművész és tervező volt az angol „cigánykirály”, aki különös ötletét a jótékony cél szolgálataiba igyekezett állítani. Társaskörének taglétszáma egyre szaporodott és valamennyi klubtag évente bizonyos összeggel járult hozzá az egyesületi pénztár jótékonyági alapjához, úgy, hogy a hivatalos feljegyzések szerint öt évtized során nem kevesebb, mint 300.000 fontot adományoztak. Harrison és klubtársai a legkülönbözőbb jótékony célú intézmények számára.

A múlt század végén történt, hogy Harrison, akinek működését egyideig a legelőkelőbb körök támogatják, váratlanul az udvar „feketelistájára” került! Azt a könnyelműséget követte el ugyanis, hogy nagyszabású kiállítást rendezett a klubban, annak keretében hatalmas festményt mutatott be. A mű Fortunát ábrázolta és körülötte a hódolók karát, akik csaknem mind, kivétel nélkül, az angol birodalom akkori vezető személyiségei voltak. Nem hiányzott a népes gyűlekezetből az akkori walesi herceg sem, a későbbi VII. Eduard király közismert szakállas, jellegzetes arcéle sem, bár annak ábrázolására Harrison mester senkitől engedélyt nem kapott.

Ezt az izléstelenséget utóbb megtudta Viktória királynő is s az agg uralkodónő érthető módon rendkívül erélyes intézkedéseket tett Harrison tulkapásának megakadályozására.

A „cigánykirály” ettől kezdve kissé visszavonult, de fáradhatatlan munkáját mégsem hagyta félbe. Alig néhány héttel ezelőtt rendezte utolsó kiállítását az öreg Harrison. A XX. század valamennyi háborújából, a földkerekség minden tájékáról összehordott és hangyaszorgalommal gyűjtött különleges emléktárgyakat bocsátotta árverésre és nem kevesebb, mint 15.000 fontot juttatott ezzel a londoni Vörös Kereszt javára.

— **A közhivatalokban megszűnik a hét-fői szünet.** A helytartóság, a megyei prefekturán és a városnál eddig hétfőn és ünnepek utáni napokon délelőtt szünet volt és csak délután tartottak hivatalos órákat. A belügyminiszter legújabb rendelete értelmében ez most megszűnik és úgy hétfőn, mint pedig ünnepek utáni napokon, félkilencőtől déli kettőig tart a hivatalos munkaidő.

(—) **Nyuli István postafőtiszt nyugalomban.** Nyuli István postafőtiszt, a timisoarai vasúti postahivatal helyettes főnöke, a szolgálati korhatár elérése következtében nyugdíjba vonult. Nyuli István, aki jimboliai származású, iskoláinak elvégzése után 1907-ben lépett a posta szolgálatába és 1910 óta a vasúti postahivatalban dolgozott. Régi, kipróbált munkaerő volt, aki előzékenysége és szolgálatkészsége folytán közbecsülésnek örvendett. Hosszú és becsületos szolgálata után megérdemli a nyugalmat és pihenést.

(—) **Jogerős a városi hűtőberendezés ügyében hozott felmentő ítélet.** A törvényszék — mint megirtuk — a városi vágóhíd számára rendelt hűtőberendezéssel kapcsolatosan indított perben Suciu Adrian főmérnököt, Birau Virgil mérnököt, Golumba Traian lelkészt, Ardelean Constantint, Acs Jenő és Silbereis József vállalkozókat felmentette. Az ügyesség az erre megadott tiznapos határidő alatt nem fellebbezett és így az ítélet jogerőre emelkedett.

(—) **A timisoarai építészeti iskolát ipari liceummá fejlesztik.** Timisoarán évek óta építészeti iskola működik, amelynek élén Vlad Victor műgyetemi tanár áll. Az iskolát a kormány a következő ősztől kezdve magasabb fokú ipari liceummá fejleszti és két évfolyammal bővíti. Az előadásra kerülő tantárgyak között lesznek olyanok is, amelyeket jelenleg csak a műgyetemen tanítanak. Az ipari liceum végzett növendékei oklevelet kapnak, amely őket építési munkák önálló végzésére jogosítja.

EGÉSZ KICSI MAGYAROKNAK

Összeállította: KUBÁN ENDRE

JELIGE:
JÓ GYERMEKBŐL
JÓ EMBER LESZ!

Édesanyánk

Kedves, egészen kicsi magyarjaim, fiúcskák, lánykák, napjában bizony sokszor mondogatjátok azt: anyukám, édesanyám!

Ha valami kívánságotok van, ha enni akartok, ha szomjasok vagytok, ha valamit tudni szeretnétek, ha örültök, ha búsultok, ha valamitek fáj, mindig és mindig így kezdtétek mondókatokat: anyuka, édesanyám!

Bizony az édesanya nélkül a gyermek nem tud boldogulni és érzi, hogy az édesanyára mindig szüksége van.

Születésünktől kezdve az édesanya szeretete és gondoskodása vesz körül minket. Az édesanya táplál minket és ringatja bölcsőnkben. Altatódalt dúdol nekünk és amikor elalszunk, lábujjhegyen jár, ügyel a csendre és vigyáz, hogy semmi ne zavarja meg édes álmunkat. Édesanyánk mosolygós arca a legelső ismerősünk. Tőle tanulunk beszélni, tőle tanulunk imádkozni. Az első énekekre is ő tanít minket. Édesanyánk ügyel ránk, amikor járni próbálgatunk. Vigyáz játékkunkra. Ha elesünk, ha megütjük magunkat, megsimogat, megcsókol és máris nem fáj semmi. Amikor aztán iskolába kerülünk, segít a tanulásban és tanácsot ad a lecke elkészítéséhez. Ha megbetegszünk, ott ül az ágyunk mellett, ápol és vigasztal. Olyankor tapasztaljuk, hogy az édesanya szeretete többet ér a legjobb orvosnál is. Édesanyánknak gondja van rá, hogy mindenünk meglegyen és ne érezzük semminak sem a hiányát. Sokszor ételről és ruháról lemond, csak hogy azt is nekünk adhassa. Édesanyánk dolgozik és fáradzik értünk és folytonfolyvást csak áldozatot hoz a kedvünkért. Amikor nagyokká leszünk és kikerülünk a szülői házból, édesanyánk áldása kíséri el a nagyvilágba, tanácsal lát el indulásunkkor és bőségesen sok útravalóval is. Amíg idegenben járunk, édesanyánk szerető lelke is mindig ott van velünk és a távolságon keresztül is megérezzük, hogy mindig körülölel a szeretetével és gondolataival.

Édesanyánk a legdrágább lény a világon. Ha száz évig élünk is, sohasem tudjuk visszafizetni azt a rengeteg szeretetet és gondoskodást, amelyet édesanyánk részéről élveztünk. Azért igyekeznünk kell, hogy drága édesanyánk végtelen jóságát engedelmességgel és szeretettel viszonzjuk. Viselkedjünk illedelmesen és jól, tanuljunk szorgalmasan, kerüljük a rosszat, szeressük a munkát, mert ezekkel nagy örömet okozunk édesanyánknak, akinek ez a legnagyobb jutalma.

Az édesanyáról sok gyönyörű dolgot mondtak a költők, azok a bácsik, akik a szép verseket csinálják. Ezen a héten, bájos egész kicsi magyarjaim néhány verssel akarlak benneteket megismertetni, csupa olyan verssel, amely az édesanyáról szól. Ha már tudtok olvasni, betűzgezzétek ki magatok, ha azonban nem ismeritek még a betűt, akkor kérjétek meg anyukát, apukát, vagy nagyobb testvéreket, olvassa föl nektek az itt következő verset. Végül pedig arra kérlek benneteket, apró fiúcskák és csöppnyi lánykák, tépjétek ki az újságból ezt a lapot és tegyétek el. Az édesanyáról szóló versek legyenek mindig kedves olvasmányaink. Hasznos dolgokat cselekedtek akkor is, ha ezeket a verseket kívülről megtanuljátok.

Mielőtt az első verset adnám, mondok nektek egy történetet. Volt egyszer egy magyar fiú, aki fölkerelkedett vándorútra, mert világot akart látni. Elvetődött Anglia fővárosába, Londonba. Amikor a királyi palota előtt járt, csudálkozva látta a szép szál katonákból álló őrseget. Megbámulta az örök cifra ruháját és amikor a legszélső elé került, tisztelettel lekapta a süvegét és önfeledten magyarul köszönt: „Adjon Isten jó napot!” Nagyon nézett azonban, amikor a katona ugyancsak magyarul válaszolt: „Fogadj Isten, öcsém!” — Erre a magyar fiú és a katona között a következő beszélgetés fejlődött ki: „Maga magyar, bácsi?” — „Az vagyok én!” — „Régóta van itt?” — „Tizenöt éve.” — „És hogy van, hogy nem felejtett el magyarul az idegenben?” — „Az úgy van, öcsém, hogy gyerekkoromban édesanyám megtanított magyarul imádkozni. Minden reggel és este most is magyarul imádkozom és így nem felejttem el édes magyar anyanyelvemet.”

Most pedig, gyermekek, következik egy vers, amely az édesanyáról tanult imádságról szól.

Az első imádság

Irta: BÀN ALADAR

Ne feledjük sohasem el
azt az édes imádságot,
melyet otthon, kis korunkba,
ráborulva vánkosunkra,
édesanyánk ajka súgott.

Messze vihet sorsunk onnan,
bejárhatunk tenger földet,
de azt a szót, legyünk bárhol,
ki nem törli semmi távol
a lelkünkben soha többet.

Visszasír az oda mindig,
hol először szólt fohásza,
oda a lágy fészek fölé,
édesanyánk szíve fölé,
a csöndes ház udvarába.

Meg-meg csendül a szívünkben
első imánk tiszta hangja,
mint annak, ki messze mégyen,
sokáig ott eseng fülében
falujának kis harangja.

Ugye szép?

Az édesanya mindig arra intí gyermekét, tartsa meg a szülőházat és a szülőház iránti szeretetet. Bárhol éljünk is, igazi otthonunk mégis csak az a hajlék, amelyben születünk és nevelkedtünk. Oda visszatérni mindig nagyon jól esik. Erről szól következő versünk.

Anyám intése

Irta: PÓSA LAJOS

El ne add az ősi házat,
el ne add az ősi telket,
hol a csűrön késő őszi
gólyamadár kelepelget.

Ha elfáradsz a világban,
gyere haza megpihenni,
az öreg fák árnyékában
szép időkre emlékezni.

Rád nevet, mint hajdanában,
a cseresnye, piros alma,
gyermek leszel újra, fiam,
s belefogsz a régi dalba.

El ne add az ősi házat,
el ne add az ősi telket,
hol a csűrön késő őszi
gólyamadár kelepelget.

Bizonyos, hogy a nagy világon rengeteg ház van, amely nagyobb, szebb és gazdagabb, mint az, amelyben minket édesanyánk nevelt és gondozott. Bizonyos azonban, hogy nekünk mégis az egész földkerekségen mégis a legszebb ház az, ahol édesanyánkkal élünk. Elkerülhetünk fényes, sokemeletes bérházakba, eljuthatunk márványból való palotákba, a pompa és ragyogás közül mégis visszavágyunk édesanyánkhoz a kicsi szülői házba, akármilyen szegényes is az. Mit érne nekünk a kincs és a pazar pompa, mit érne a ragyogó lakás, ha miatta le kellene mondani az édesanyánkról és a kedves szülői házról. Ugy bizony, fiúk, lányok, a szerény szülői házat, amelyben édesanyánk tesz-vesz, nem cseréljük föl még a királyi várért és annak minden gazdaságáért sem. Olvassátok csak a következő verset, amely éppen erről szól.

A hü leányka

Irta: GYÖRZY VILMOS

Mesében kiskirályhoz
betévedt egy kis leány,
hogy az éppen uzsonnázott
tulipános udvarán.

„Ugye szép itt, ugye jó itt?
Nézz csak ide, meg oda,
bársony itt a gyepes udvar,
drágakő a palota.”

Nézd, a libám ezüst tollu,
aranyszörű a cicám,
ugye, itt maradsz minálunk
örökre, te kis leány?”

„Köszööm a meghívását,
de el nem fogadhatom,
szalmatetős, kicsi kunyhó
az a ház, hol én lakom.”

A mi libánk közönséges,
nem aranyos a cicánk,
de ottan van az én drága,
az én jó édesanyám.

Hogyha ölel, hogyha csókol
s fejem hozzá hajthatom,
szalmatetős, kis kunyhókat
a világegyetért sem adom!”

Amikor távol vagyunk a szülői háztól, gyakran vágyunk oda vissza. Mert azt tartja a régi közmondás, hogy mindenütt jó, de legjobb otthon. Sehol nem gondoskodnak rólunk olyan nagy szeretettel, mint azt otthon édesanyánk teszi. Azért van az, hogy bármilyen jó dolgunk is van az idegenben, mindig szívesen látogatunk haza az édesanyánkhoz. Az úton aztán már előre örülünk a viszontlátásnak és előre elgondoljuk, hogy milyen szép szavakkal köszöntjük majd az édesanyánkat. Amikor aztán szemtől-szembe állunk vele, elfeledünk minden előre kitervezett cifra mondókat és némán, könnyek között csókoljuk meg az édesanyánkat. Ezt a viszontlátást foglalta versbe a magyar nemzet legnagyobb költője. Hallgassátok csak.

Füstbe ment terv

Irta: PETŐFI SANDOR

Egész éjjel hazafelé azon gondolkodom,
miként fogom szólítani rég nem látott anyám?
Mit mondok majd először is kedvest, szépet neki?
Midőn, mely bölcsőm ringatá, a kart terjeszti ki.
Jutott eszembe számtalan szebbnél-szebb gondolat,
míg állni látszik az idő, bár a szekér szaladt.
S a kis szobába toppanék, repül felém anyám,
s én csüggytem ajkán szótlannul, mint gyümölcs a fán.
Azt hiszem, hogy sokan vannak köztetek, fiúcskák,
leánykák, akik már keresztül estek ilyen örömtell,
de szótlannal viszontlátáson.

Az édesanyánk főztje bizony jobban esik nekünk,
mint a fejedelem dús ebédje. És azt a fekete kenyeret,
amelyet édesanyánk szel számunkra, jobb étvágygal esszük,
mint a mások által ajándékozott kalácsot.
Ezt bizonyítja az alábbi vers is.

Fekete kenyér

Irta: PETŐFI SANDOR

Miért aggódom, lelkem, jó anyám,
hogy kenyeretek barna, e miatt?
Hisz meglehet, ha nincs idehaza,
tán fehérebb kenyérral él fiad.

De semmi az! Csak add elém, anyám,
bármilyen barna is az a kenyér,
ittthon sokkal jobb ízű énnekem
a fekete, mint máshol a fehér.

A távolból szeretettel írunk leveleket az édesanyánknak, aki mindig tudni óhajtja, hogyan megy sorunk. Beszámolunk neki életünk folyásáról, munkáinkról, sikereinkről. Elmondjuk neki levélben azt is, amikor minket öröm ér, de azt is, ha bánkodunk. Ezt azonban inkább elhallgatjuk előtte, nehogy búsítsuk. Azért akár levélben, akár szóbeli üzenetben mindig csak szépet közlünk édesanyánkkal. Ezt cselekedte Petőfi Sándor is, akinek bizony gyakran volt rossz dolga, de azt mindig eltitkolta édesanyja előtt. A következő versében — amelynek azonban csak az utolsó két szakaszára tanítalak meg benneteket — ennek a kifejezését találjuk.

Távolból

Irta: PETŐFI SANDOR

Szép hazámba ismerősök mennek,
jó anyámnak fölük mit izenjek?
Szóljatok be, földiek, ha léssen,
utazástok háza közelében.

Mondjátok, hogy könnyeit ne öntse,
mert fiának kedvez a szerencse...
Ah, ha tudná, mily nyomorban élek,
megrepedne a szíve szegénynek.

Az édesanya számára nincsen nagyobb csapás,
mint ha megtudja, hogy a messzeségben élő gyermekének mostoha a sorsa. Azért nem is szabad azt vele közölni.

Írás az -- írásról

Egy kiváló francia író, Jean Bourdeau a századfordulón összegyűjtötte a múlt század gondolkodóiról írt tanulmányait, akik közé írókat is soroz — Tolsztoj mellé Victor Hugót is — és számba vette a filozófiai gondolkodás, e „lelki regények” eredményeit. Elismeri, hogy a letűnt század jobban úrrá tette az embert a természet fölött, átalakult a politikai és gazdasági élet, nagyot haladtak a tudományok, de a civilizáció dolgozóiban kevesebb ok van a büszkeségre.

E zürzavaros, szenvedélyes korban, mely a tudomány minden haladását emberirtásra és pusztításra használja fel, mi lehet sorsuk a szelíd művészeteknek, melyek az ember jobb érzéseire és szebb álmaihoz kívánnak szólni? A képzőművészetek eleslignedtek. A szobrászat, nagy feladatok híján, a sírkertekbe menekül. A festő ecsetje megáll, ha a megrendelt arcképpel és kis fal képpel minden napi munkáját elvégezte. S vajjon az irodalom mint emeli ajkához e kor tüzes serlegét, melyről Bourdeau beszélt s melynek alján tűzmagvú villanások villódnak? Meglátja-e vajjon sötét felszínén az ember arcát, a kor dolgában kevesebb ok van a büszkeségre.

KORUNK URALKODÓ MŰFAJA: A REGÉNY

Az irodalom zavartan néz körül e háborúban. Szembeötlő, hogy a dráma, lelegevenebb képe a küzdő embernek s a legkristályosabb műforma, melyet a görögök óta a legnemesebb műfajnak hirdettek, elvesztette főhelyét és átadta a regénynek, a legfiatalabb és legszabadabb műfajnak. A magyarázat éppen abban rejlik, hogy a ma sokrétű élete, bonyolult kérdései nem férnek meg a dráma szoros keretében, míg a regény maga alkalmazkodik tárgyához, mindent magába fogad. Az elmélet ezt úgy fogalmazza, hogy a dráma zárt forma, a regény pedig nyit; ha kell, akár a formátlanúsáig. Nemrég, Ibsen és Hauptmann fénykorában, a nagy kérdések még a színpadról szólaltak meg: ma a színműnek nincsenek Ibsen-jei s a mozgókép rokonsága lerántja magához, egyelőre a pusztá szórakozás eszközzé. A regény foglalja el a tért általában. Magába szivta az elbeszélést, az époszt, a költői beszélyt, úgyszólván az összes elbeszélő fajokat; a színpadról letaszította a kötött beszédet s ma-

ga lépett helyébe a társadalmi és társalgási színmű képében, ellepte a mozgókép vásznát is, át dolgozásokban.

Legdúsabban most is az angol és francia irodalomban virágzik; ezek adnak példát, szabnak divatot a világnak.

Maga a regény is nagy változásokon esett át. A háború előtti írók — a jelesebbek s a legmodernebbek is — egyszerre évtizedekkel hátrább húzódtak tőlünk, az irodalomtörténet lapjai közé, munkáik fel, a könyvszekrények ritkán háborgatott felső polcaira. Olvasni még olvas-sák őket, de lejjebb szálltak, egy más réteg kezébe s úgyszólván multjuktól élnek. A történelmi regény meghalt, elsüllyedt hajójáról csak a regényes életrajz menekült meg. Különben az emberek csak a ma emberei és viszonyai iránt tudnak érdeklődni, a maguk világa, jobban mondva önmaguk iránt. Az irodalom maga is ezt érzi igazi tárgyának, ennek megvilágítását hivatásának. E gyorsan olvasó időben is vannak nagy regények, melyek az egész kor képét akarják tükrözni. Az ilyenek aránylag kevéssé ütnek el a régebbi nagy regényektől, nem külső formában, hanem a lélek és társadalom mélyebb rajzában keresik az újat. Balzac és Zola regény-ciklusai az erkölcsöt és a közéletet rajzolták, általánosságban; az újabbaknak szűkebb, határoltabb körük van. Galsworthy nagy regénye, a Forsyte Saga és Thomas Mann Buddenbrooks-ja a közelmúlt egyik kiemelkedett osztályát, a kereskedők és részvénytársaságok életét festik, változásában és hanyatlásában, Roger Martin Du Gard-ja a háború előtti francia életet mutatja meg közel húsz év írói munkájával, a Thibault család történetében. E művet egyik csodálója, — maga is író, — azzal dicsérte, hogy „hatalmasan banális”, azt értve ez alatt, hogy az élet mindennapjait adja vissza. Jules Romains még folytatja nagy regénykörképét „a jóakarató emberekről”, ennek meséje nincs is főalakokhoz kötve, külön-külön sorsú tömördek emberét mindössze az kapcsolja össze, hogy egy közös korban élnek. A kornak megfelelően, valóban a tömegek regénye ez, valóságos regény-folyam, a francia annak is nevezi.

Klasszikusok és különkődők

A kor helyett inkább a lélek mélyébe száll alá a megfigyelés bűvárharangjában az újabb irodalom bálvány, Proust. Ő pillanatról-pillanatra együtt él alakjaival, éveken át; elkíséri őket a szokott sétáikon, naponként megnézi az ékek óta ágyban fekvő beteget; a ház kis kapuja, melyen alakjai ki- és bejárnak, épp olyan helyet foglal el az életben, mint a család tagjai. A szakadatlan képzettársulás felvillanó s eltűnő képeit, melyek bennünk észrevétlenül röppennek tova, mint az őszi szálak foszlánya a levegőben, ő szálatként elfogja s összeszövi. Nagy könyveműn néha szinte azt képzeljük, hogy ez talán a magát nem fegyelmező úri dilettáns bőbeszédű fesztlensége, míg rájövünk, hogy ez a lassan gomolygó köd az élet párázata, folytonos mozgásban, átalakulásban van, mint a felhők; az arcok pillanatonként elmosódva tűnnek elő, mint Garrière arcképei a szürke fátylak alatt, mégis belénk égetik vonásaikat. Mint a víztükör gyűrűzni kezd a beledobott kő körül, itt is egy szó, egy emlék hatására minden megéled, a csendes lapok elevenekké válnak, a halvány rajzokba élet költözik, az apró vonásaikban megismert alakok egyszerre ismerősökké válnak, feltárul egész életük, a sok lassú leírás életté elvenedik.

Az ilyen nagy alkotások az irodalom díszai, méltóságának fenntartói, ezek fognak átélni évtizedeket s tanúságot tenni a korról. Nem mindennapi olvasmányok. Nem lehet akárhol beléjük nyitni, félórakra szét darabolni, olvasásukhoz nyugalom szükséges. Tengerjáró nagy hajók nem nyomulhatnak be a lagunák szűk sikátorába — oda háztól-házhoz sikló, könnyű gondolák valók.

A szaporább kisebb regények is azzal kérkednek, hogy ők a ma hírneműi; ez legtöbbjükre annyiban igaz, hogy aligha érik meg a holnapot. Ezek a felületen maradványok, noha folyam túlkén élesebb és tarkább a tükrözés, nagyobb változatosságra, több meglepetésre törek-szenek. Régebben nagyjában szinte minden regény egy úton járt, az életrajzi regény útján, a főalak élete folyásának nyomán. Ezt az utat ma csaknem elzárta az ideges formakeresés; minden író új ösvényen akar haladni, amellet tartalomban is új lépést kíván tenni. Van, aki természettudományi ismeretekben bővelkedik

(Wells); más abban újító, hogy kimond s nevének nevez egyet s mást, ami eddig szemérmesen került a hangos szó s a papír nyilvánosságát (Lawrence). Huxley fel van háborodva a regények hallgatóságos hazugságán, mert mellőzik az apró-cseprő testi hangulatokat, ami szerinte döntően hat cselekedeteinkre; maga titkos ajtón nyit be alakjainak rejtett életébe. Gide a tudatlan világot kívánja felszínre hozni, az ok nélkülinek látszó cselekvés kényszerét (Les Caves du Vatican). Divatba jött, hogy az író úgy vezet alakjai körébe, mint a valóságban egy idegen társaságba, ahol lassan jövünk rá, hogy melyik név kit jelent s az ott levők minő kapcsolatban vannak egymással. Némely írók elfinomult alakjai Watteau-képek vagy dantei árnyak módjára lebegnek a valóság fölött. Mások messze tájakra kíváncsognak, vagy a természet világába, mint Giono, aki Mistral Mireio-jének költői világát igyekszik prózában megeleveníteni. A különkődés betetőzője Joyce, aki néha a legfejtoróbb keresztretjvénynél is keményebb próbára teszi olvasóit.

Kulturális előadások a magyar munkásság részére

A Romániai Magyar Népközösség országos központjának kezdeményezésére annak banati elnöksége is megrendezi városunk magyar munkásságának szellemi továbbképzése, tudásvágyának kielégítése, általános ismeretkörének bővítése és a közösségi öntudat emelése céljából kulturális előadássorozatát. Ezen előadásokon az országos központ által kiküldendő előadók szerepelnek. Az előadások kultúresték jellegével mindenkor pontosan este félkilenc órakor kezdődnek a Magyar Ház nagytermében és ezekre az előadásokra a banati Magyar Népközösség kulturális szakosztálya meleg testvéri szeretettel hívja és várja városunk munkás társadalmát, mindkét nembeli munkásságot.

A DÉLI HIRLAP BUCURESTIBEN

a következő kioszkokban kapható:
Calea Victoriei és Bdul Elisabeta sarok
Calea Victoriei és Bdul Academiei sarok
Str. Lipsani, az Elite kávéházzal szemben
Str. Academiei, Union és Stanescu szállodák-
kal szemben
„Carpati”, Esplanade szállodával szemben
„Literatura”, Calea Victoriein

IRODALMI HERBARIUM

Az újabb magyar regényirodalom nem olyan gazdag, mint a nagy nemzeteké, bár éppen Ardealban értékes új irodalom fejlődött, mely a nemzeti életből meríti tárgyát. Nem halt meg a történelmi regény, sőt új életre kapott a nemzeti érzéstől. Emellet szélteben terjed — külföldi mintára — a felemás regényes életrajz, mely a kész anyag-vázat képzeletből cicomazza fel. Ezek tövéről sarjad újabb a legkényesebb műfaj, a pórén festett önéletrajzi regény, többnyire a fiatalság ébredésének, e kényes és szemérmes lelki válságnak leplezetlen mutogatásával. Lelki oldala egy-egy nagy írónál tanulmányos és figyelmeztető tanuvalomás; — szászor ismételve: statisztikai szám.

Veszteségnek kell betudni, hogy az elbeszélés, mely szűk keretében sokat befogadhat s hasonlatos az „Ezeregy éj” palackba bűvölt szellemeihez, nálunk egy napra életre van kárthatva a lapok tárcarovatában; kötetbe gyűjtve nem kelendő. Éppen ezért a novellatárgyak el vannak nyujtva regény-hosszuságra, pedig a regényt nem a terjedelem teszi: regény és novella közt olyanforma a különbség, minőt Beethoven a zenében úgy jellemzett egy művön, hogy az nem kvartet, csak trió, néhány hangszerre. Értem, hogy írónkban nincs meg az ideges ujságkeresés, ami különkődésre vezetne — de nincs meg a nyelv gondja sem, ápolása és csiszolása, mire külföldön sokat adnak. Egy kínai író azt mondta: A stílus a nyelv, a gondolat és egyéniség együtt — némely stílus azonban pusztán nyelv.

Életünk zürzavarából, szegénységéből, bizonytalanságából következik, hogy ritka nálunk az elmélyedés, a nagy problémák föltárására való hajlam, mint — az Írás szavával — a zengő érc és pengő cimbalom. Regényirodalmunk máig adós a korszak képével, pedig az irodalomnak is az a feladata, ami Shakespeare szerint a színészetnek hogy felmutassa a kornak önnön képét. Ismerjük el azonban: a külföld jelesebb íróit nagy feladataikban az irodalom iránt, büszkeségük nemzeti irodalmukra: másik egy nagy hit: az írók hisznek az irodalomban, hatásában, főlemelő és formáló erejében. Különösen hinni, mindenáron hinni kell ebben a magyar írónak, mert nálunk az irodalom nem pusztá szórakozás, nem is művészet merőben, hanem a nemzeti élet egy része.

Bízunk kell abban, hogy Európa nem fogja vak Sámsonként magára rántani a tetőt, hanem a civilizáció és kultúra visszanyeri uralmát s a művészet és az irodalom az új évtizedekben fel fognak virulni.

Vojnovich Géza

Hirdessen a Déli Hírlapban

KÖZGAZDASÁG

A gazdatársadalom komoly elhatározások előtt

A magyar gazdakörök tisztelt elnökeinek szíves tudomására hozom, hogy az EMGE elnöksége a banati alkerület felügyelői teendőinek vitelével megbízott. A bizalom eme megnyilatkozását mindaddig elélegnek tekintem, amíg azt a magyar gazdatársadalom részéről is kiérdemelhetem. Amennyiben a magyar gazdatársadalom részéről bizalmatlanság jelentkezne működésével kapcsolatban, úgy ezen esetben is tudni fogom a kötelességemet. Nem hiszem, hogy gazdatestvéreim megelégedését nem szerezhették meg, azonban végeredményben erre is el kell készülnöm.

A köztudatba annyira beidéződött a „nem lehet” és „nem birom” szólásmód, hogy a lehetőséget is „nem lehet” kijelentéssel hártjuk el magunktól, mielőtt még megkíséreltük volna, hogy voltaképpen tényleg nem lehet-e? Életünkben sok olyan dolgot megoldottunk már, amelyről előre elhitettük saját magunkkal, hogy nem lehet, de amikor meg kellett erőltetni magunkat, az mégis sikerült és bizony lehetett. Vessük a mérleg két serpenyőjébe, hogy mit lehet és mit nem lehet gazdasági programunkból megvalósítani és amennyiben a mérleg egyik serpenyője a lehetséges oldal felé billen, akkor az eredmények elérésénél megtörténhetik ugyan, hogy fizikailag felőrölődünk a közös munkában, de lelkiileg soha nem adjuk meg magunkat annak a tudatnak, hogy „nem lehet”, vagy „nem birom” az iramot. Ez az elhatározás fűt, melegít és hevít akkor, amikor gazdatestvéreimet lét — és fajfentartásunk megerősödése érdekében felhívom a közös gazdasági munkára.

Eredmények eléréséhez öntudatos és önfeláldozó segítőtársakra van szükség. Első sorban is a gazdaköri elnökökre és munkatársakra támaszkodom. Súlyt helyezek a gazdaköri elnökök gerinceségére, mert ők hivatottak, hogy az EMGE vezetősége és a tagok között — mint összekötő kapocs — gazdasági célkitűzéseinket összhangba hozzák. Gazdasági elnöknek lenni ezentúl nem lesz könnyű feladat, mert olyan építő munkaterv áll előttünk, a

mely felelősségérzetet és kötelességtudást kíván. Ebben a kötelezettségvállalásban csak azok az elnökök állhatják meg a helyüket, akik fegyelmezett, öntudatos és a közösségben rejlő összefogó erő jelentőségét megértő tagokra támaszkodhatnak. Egy mindenkiért és mindenki egyéért!

Volt idő, amikor a semmivétellel is beértük és mivel akkor alig, vagy egyáltalában semmit nem haladtunk előre gazdasági életünk megújodása felé, úgy most nagyon is indokolt, hogy valamennyien hatványozottabb mértékben dolgozzunk. Ez a hatványozottabb munka pedig abból áll, hogy az elavult, régi, korhadtt pilléreken nyugvó gazdasági rendszerünket a korszerű mezőgazdasági követelményeknek megfelelően új alapokra építsük át. Új időket élünk és az emberiség is újabb igényekkel lép fel. A termelőnek lépést kell tartania a szükségletek kielégítésével és ez a körülmény természetesen a régi gazdasági rendszertől eltérően új gazdasági célok és eszközök szolgálatába állítja a termelőt. Aki mereven kitart a régi és megszokottá vált rendszer mellett, az versenyképtelenné válik. Gazdatestvéreim ma már törekvéseimnek a céljával tisztában lehetnek. Amit teszek, azt nem azért teszem, hogy gazdatestvéreim hátán feltoljam magam, hanem azért, hogy olyan gazdasági szellemet vigyek a köztudatba, amelynek révén gazdatestvéreimet a haladás útjára irányíthassam. Ebben az önzetlen és áldozatkész munkámban senki ne kételkedjék, mert nem az ígérő szavak, hanem a tettek embere vagyok és esérébe mindenkitől szintén tetteket várok. Ha a gazdaköri elnökök és tagok részéről hasonló önzetlenséggel és tettekeszséggel találkozom, úgy egészséges vérkeringést viszünk bele gazdasági életünkbe és minden eddig elszenvetett veszteségünkért kárpótlást kapunk. Egyenes úton járok, nincsen mit takarnom és ezért lépek a nyilvánosság ítélőszéke elé, hogy felelősségre is vonhassanak.

Meggyessy István

A régi transzfer tartozások osztályozása és kifizetése

A behozateli tartozások fizetési sorrendje

A külkereskedelem új rendezésével egyidejűleg új osztályozás tárgyává lettek a különböző kifizetési maradványok és hátralékok.

Három osztályba sorozták az eseteket: a régi maradványok, a hátralékok és a folyó ügyek csoportjaiba.

A régi maradványok csoportjába tartoznak azok a fizetési kötelezettségek, amelyek 1934 november 1-e előtt lebonyolított behozatalokból erednek, illetve az egyes államokkal külön kötött egyezményekben meghatározott időpont előttről. Így Angliával az 1935 augusztus 1-ig esedékes tartozások, Belgiummal és Luxemburggal szemben az 1935 november 20-ig esedékessé váltak, Bulgáriával szemben az 1935 november 19-ig, a Cseh és Morva protektorátussal szemben 1935 január 1-ig esedékes fizetések, Franciaországgal szemben az 1934 augusztus 20-ig, Németországgal szemben az 1934 november 1-ig behozott áruk árai és Hollandiával szemben

az 1936 szeptember 1-ig esedékes fizetések.

A hátralékos fizetési kötelezettségek csoportjába esnek az 1935 november 1. után foganatosított behozatalokból eredő fizetési tartozások, illetve az előző pontban felsorolt országok eseteiben az 1935 június 11-ig történt behozatalok.

A folyó tartozások csoportjába azok a fizetési kötelezettségek tartoznak, amelyek 1935 június 11. után foganatosított behozatalokból erednek, illetve a külön felsorolt fenti országoknál a velük kötött egyezményben foglalt későbbi időpontoktól.

Az érvényben lévő eddigi fizetési egyezmények a most megállapított három csoport közül csak az elsőt és az utolsót ismerik. Az új osztályozást az tette szükségessé, hogy ezeknek megfelelően legyen megállapítható a Nemzeti Bankot a külföldi kifizetések teljesítéséért megillető jutalék.

— Az USA, Németország vevői között. Decemberben az Északamerikai Egyesült Államok 3.38 millió dollár értékben vettek át árukat Németországból, ami a novemberi 2.66 milliós tételhez viszonyítva számbavehető emelkedést jelent. Ha a háború következtében meg is csappant a két ország között az áruforgalom, bizonyos nélkülözhetetlen német árucikkek, amelyekkel éppen csak Németország láthatja el kereskedelmi partnereit, továbbra is keresett cikkek maradnak a semleges külföld piacain.

— Romániának egyedül Németország szállít kocszot. A legújabb bucurestii jelentések szerint Románia 1939. első tíz hónapjában a maga nehéz ipara számára majdnem 50.000 tonna kocszot importált Németországból. Németország az egyetlen állam, amely Romániának a vasérc-kohászat szempontjából nélkülözhetetlen kocszot a rendelkezésére bocsátotta

Egy millió lengyel dolgozik Németországban

A német mezőgazdaságban dolgozó lengyel hadifoglyok és munkások száma jelenleg körülbelül egy millióra rug. Ez a szám az egy évvel ezelőtt Németországban foglalkoztatott külföldi munkaerőknek körülbelül a kétszeresét jelenti. A lengyel mezőgazdasági munkások javarésze természetesen a hadifoglyok sorából kerül ki, akiket már 1939. szeptember közepe óta tömegesen alkalmaztak Németországban mezőgazdasági munkára. E mellett azonban igen nagy azoknak a lengyel munkásoknak száma, akik már az elmúlt év nyarán, tehát jóval a háború kitörése előtt a lengyel határzár ellenére is átmerték Németországba, mert ott jóval többet kereshettek, mint a munkanélküliséggel küzdő Lengyelországban. A lengyel hadifoglyok és munkások bére a német munkások béérének 60—80 százalékát éri el. Ehhez még azt is hozzá kell vennünk, hogy a lengyelek nem tartoznak adót fizetni. A kiváló teljesítményeket ezenkívül külön prémiummal is jutalmazzák. A lengyel alkalmazottak ellenőrzése nemcsak a munkateljesítményükre szorítkozik, hanem ellátásukra, szállásukra, testi-lelki gondozásukra is kiterjed. Gondoskodás történt arról is, hogy a lengyelek vallási kötelességeiknek szentmisehallgatással stb. is rendszeresen eleget tehessenek. A lengyel hadifoglyoknak körülbelül 82 százaléka végez produktív munkát Németországban. A hátramaradó részt ugyancsak díjazott tábori munkára alkalmazták.

— Megjelent a „Munca si voie bună” törvénye.

A hivatalos lap 22-iki száma közli a munkások, magántisztviselők és kisiparosok munkán kívüli szellemi és testi foglalkoztatására vonatkozó törvényt. A tervbevevett intézmények: munkás színház, munkás könyvtár és sajtó, mozgószínház, rádió, munkás-egyetemek és előadások, zene, sport és testnevelés, turisztikai és kirándulások, munkás kertek stb. A törvény elrendeli, hogy május 1-én a fővárosban az összes céhek általános kongresszusát kell évente megtartani. Ugy az állami, mint a magán-színházakat és mozikat kötelezi a törvény arra, hogy május 1-én a munkás népesség részére leszállított áru előadásokat rendezzenek. A nagyobb számú munkásokkal bíró községekben május 1-én Tedeumot kell tartani, amelyen a hatóságok, az ipar, a kereskedelem és a céhek képviselői vesznek részt. Az M. V. B. jegy alatt működő szervezet külön jelvényt kapott, amelyet a munkaügyi minisztérium sokszorosított és megfelelő áron forgalomba hoz. A céhek és ezek uniói 3—3 tagot jelölnek ki, akik különösen a M. V. B. ügyeivel foglalkoznak. Az 50 alkalmazottnál többel dolgozó iparvállalatok és a 30-nál többel dolgozó kereskedelmi vállalatok legalább egyik M. V. B. programmal foglalkozni igyekezzenek és ennek rendezésével legalább egy tisztviselőjüket kell megbízniuk, akik a nap egy bizonyos órájában az alkalmazottaknak rendelkezésére álljanak tanácsokkal és felvilágosításokkal. Lehetőleg egy külön szobát kell erre a célra kijelölni. Azok a céhek, amelyek ezt a munkát vállalták, erről jelentést tesznek a minisztériumnak és megkapják a jogot a „munca si voie bună” tábla kifüggesztésére. A munkások részére rendezett minden színházi, mozi, sport és egyéb előadás belépő jegye mentes a különbözõ állami, megyei és községi illetékek alól. A vállalatok, amelyek nem tartják be a törvény rendelkezéseit 1000—10.000 lei büntetéssel sújthatók, ismétlés esetén a kétszeresével. A törvényt részletes életbeléptetési rendelet fogja követni.

— Emelkedtek az árak a bánági gabonapiacra. Különösen búza iránt mutatkozik élénk kereslet és exportbúzára jelentős üzletkötések történtek. Az olajmagvak iránti érdeklődés is fokozódott. A piaci árak a következők: Búza 520, tengeri 380, korpa 330, újzab 520, muharmag 1050, napraforgómag 920, tökmag 1400, tavaszi árpa 520 lei százkilónként. A lóheremag 40 és a lucernamag 62 lei kilónként.

— Tilos a kőrifa kivitele. A kőrifát minisztertanácsi határozat értelmében tilos kiszállítani a külföldre, hacsak a légügyi és tengerészeti miniszterek erre előzetesen engedélyt nem adtak.

— Az átmenő árúk átrakása leiben fizetendő. A minisztertanács gazdasági bizottsága elrendelte, hogy a tranzit-árúk átrakásának a költségét leiben lehet fizetni.

— A karakülprémek kivitele. A nemzetgazdasági minisztérium és a Nemzeti Bank közt létrejött megegyezés alapján a karakül és rokon prémek kizárólag három vámon keresztül exportálhatók. Ezek Bálti, Cernauti és Chisinău.

— Kedvezmény a hántott borsó kivitelénél. A hántolt borsó kivitelénél megengedte a minisztérium 4%-nak a leszállítását az eladási szerződés mennyiségéből, a felmerülő jutalékok, kamatok és költségek fedezésére.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet közleménye

A szikes talajokról

(Folytatás.)

IV. osztályú talaj: összes sótartalom: 0.50%-nál nagyobb, szódataralom 0.20%-nál nagyobb. Ezek a talajokon csak szíki növényzet fejlődik, vagy egészen kopasz marad. Ez már legelő öntözésre sem alkalmas, eddig csak mint halastó értékesíthető.

Igy például egy megvizsgált terület talaj viszonyai alapján a következő megállapításokat tették: 35 hold terület halastóra alkalmas, 30 hold öntözött legelőre és 99 hold öntözött rétre alkalmas.

Megállapították továbbá, hogy a sók függőleges elosztására is figyelemmel kell lenni a vizsgálatnál, mert míg a talajt kellőképpen ki nem lúgoztuk, sem a fűvetés, sem a lucerna tartós sikert nem biztosít.

Vége már az öntözött szikes rét trágyázása is figyelmet érdemel. Az okszerű műtrágyázást csak akkor alkalmazzuk, ha a talaj más tekintetben olyan állapotban van, hogy a műtrágya hatása teljes mértékben érvényesülhet.

A szerves trágyának a szikesek megjavításában nemcsak az lenne hivatásuk, hogy a talaj foszfor- és nitrogén hiányát pótolják, hanem különösen az, hogy a humuszban szűkölködő szikesfélések fizikai alkotását javítsák.

Az elmondottak alapján kiviláglik, hogy a szikes mezőknek öntözéssel való megjavítása okszerűen csak a talajvizsgálattal kapcsolatosan oldható meg. Ha a talaj minősítése alapján járunk el, akkor a jövedelmezőségi számítások eddigénél kedvezőbb eredményre fognak vezetni.

Vége az első fejezettel, még tárgyalandó az elején említett II. Valódi szódatalajok javítási módja. Ily szódás talajok itt nem fordulnak elő, az erre vonatkozó tanulmányok még a kezdeti állapotban vannak. Ahol erre már súlyt fektettek, ott a talajok teljes átmosásával sikerült azt javítani.

Az elmondottakkal talán sikerült meggyőzni az olvasót, hogy a gazda egyedül magában nem tud semmit sem tenni. Mert, hogy vizsgálja meg ő a talajt? S ha meg is tudná állapítani, a szikes sók és szóda elosztását, magában mégsem tudna semmit sem csinálni s ha még nem is tudja, hogy mennyi rá a költség, érdemes-e neki e befektetést eszközölni.

Igy talán másnak kellene ismét a hóna alá nyulni, a gazda segítségére lenni, mert ha nincs segítség, mint oldott kéve, szét hull nemzetünk. Mivel pedig a szikesek megjavítása terén a vizsgálat és talaj felvétel nélkülözhetetlen segédeszköz, és ezt a gazda maga elintézni nem tudja, itt megint egy alkalom nyílik a gazdasági szakintézmények: kamarák, egyesületek közbelépésére. Ezek meg fogják találni az eszközöket arra, hogy a bajba jutott gazdákon segítsenek.

A segítség módjának egy része szintén tárgyalva van az elől említett tanulmányban és pedig a következőképpen: Ha jövőben a szikesek nagyobb arányú és rendszeres megjavítását célozzuk, előbb szükséges, a szikesek átnézetés felvételét eszközölni. A térképen nemcsak a szikesek kiterjedését, de azoknak válfaját és mindazokat a tényezőket jegezzük fel, melyekből megítélhetjük azt, hogy a javításnak melyik módja volna alkalmazandó.

Eltelt bizony azóta egy pár tíz esztendő, amióta a szikesek tudós kutatója ezeket írásában leszögezte. De akkor a világra szakadt felfordulás ezt is, mint sok más egyebet az irattárba seperete. Ha érezték is a gazdák a szükségét annak, hogy e dologban kellene valamit tenni, el lévén a világ egyébbel foglalva, nem volt ki e tárgyban meghallgathatta volna őket. Most azonban reméljük, hogy a napjainkban végbemenő események a felfordulás utolsó felvonását jelentik, amely után nyugalmas időszak következik és meg lesz a lehetőség arra, hogy az emberek haladása elé állott akadályok elhárításának s meg lesz a módja annak is, hogy az EMGE próbáljon a gazdák hóna alá nyulni, segítségükre lenni, odakifáltván nekik:

Ember küzdj és bízza bízzál!

Vége.

== Valuták hivatalos árfolyama. (Az első szám a vételt, a második az eladást jelenti.) Holland forint 75.49—76.59, belgas 23.87—24.22, angol font 567.87—576.15, dollár 141.10—143.17, francia frank 3.22—3.77, cseh korona 4.68—4.77, svájci frank 31.81—32.29, szlovák korona 4.68—4.77. Ezekben az árfolyamokban a harmincnégy százalékos felár is beemeltetik. A következő árfolyamok felár nélkül értendők: drahma 0.90—1.60 és 1—1.62, dinár 2.89—3.05, márká 40.50—49 és 41.50—50, pengő 26.50—27, olasz líra 7.17—7.17, leva 1.60—1.63, zloty 9—19.

Teljesen tilos és engedélyhez kötött kivitel

A minisztertanács régebben már megtiltotta a zab, árpa, bab és egyes olajmagvak kivitelét. Most újabb rendelkezés jelent meg, amely a vámtörvény 129. és 728. tételei alatt felsorolt selyengubó és az ócska, valamint hulladék-rongy, szövő, fonó és trikotázs gyártási maradványok kivitelét, amennyiben ezek növényi eredetű anyagból származnak, len és kender kivételével, csak a nemzetgazdasági minisztérium előzetes engedélyének elnyerése után engedély meg, a rendes kiviteli engedély megszerzése etől az előzetes engedélytől függően. Teljesen tilos a kivitele a vámtarifá 1028—1033. tételei alá tartozó vasércnek és vas-, illetve acélárúknak, az 1324—1337. tételek alatti ólomércnek és gyártmányoknak, az 1339—1353. tételek alatti cinkfémnek, öntvényeinek és ezekből készült árúknak, az 1354—1368. tételek alatti ónnak, öntvényeinek és kész árúknak, az 1370—1391. tételek alatti alumíniumnak, öntvényeinek és ezekből készült gyártmányoknak, az 1392—1406. tételek alatti nikkelfémnek, öntvényeinek és azokból készült árúknak, az 1407. és 1410—1457. tételek alatti réz, rézöntvény és rézárúknak, az 1565. tétel alatti aktív szénnek, az 1569. tétel alatti higanynak, az 1579. tétel alatti arzén savnak, az 1585. tétel alatti nitrogén savnak, az 1593. tétel alatti rézoxidnak, az 1654. tétel alatti régálicnak, az 1664. tétel alatti szénkénegnek, az 1715. tétel alatti glicerinnek, az 1729. tétel alatti, a bórparban használt különleges kémiai szereknek, valamint a 75. tétel alatti juh, bárány, ürü, kecske prémeknek, a 100. tétel alatti marha, borjú, juh, bárány, kecske stb. bőröknek, amelyeket növényi vagy ásványi anyagokkal kiüföldi bőrök mintájára színeztek, a 106—107. tétel alatti szíjakknak, a

112. tétel alatti gyeplők, hámok és egyéb szíjgyártó termékeknek, a 123. tétel alatti lábbeliknek, a 138. tétel alatti ócska rongyok és gyapjúhulladékoknak, a 139. tétel alatti gyapjúnak, a 150. tétel alatti más anyaggal kevert gyapjúnak — selymet kivéve — amennyiben 15 százaléknál kevesebb ebben a gyapjú, a 151—161. tétel alatti gyapjúsövetek és egyéb árúknak, a 163—177. tétel alatti fonott és egyéb gyapjúárúnak, a 184—197. tétel alatti filcnak és ennek a feldolgozásainak, a 201—205. tétel alatti selymfonalnak és huladékainak, a 230. tétel alatti csontoknak, a 242—245. tétel alatti mindenfajta szappannak és ezt pótló anyagnak, a 246. tétel alatti stearinak, a 247—248. tétel alatti stearin gyertyáknak, a 249. tétel alatti bármely stearin tárgynak, a 274—276. tétel alatti különböző halzsíroknak és olajoknak, a 280. tétel alatti bőrcserzésre használt „meillon“-anyagának, a 461. tétel alatti kendernek, az 503. tétel alatti törölgypaptnak, az 523—534. tétel alatti pamutszöveteknek, az 535—539. tétel alatti bármilyen növényi anyagból készült szövetnek és fonálnak, a selymet kivéve az 540—544. tétel alatti selymet kivéve bármilyen növényi anyagból készült tricotajnak, az 555—585. tétel alatti különböző növényi szövőanyagból készült árúknak, az 586—619. tétel alatti ruházati és fehérnemű anyagoknak és konfekciós árúknak, valamint a vámtarifában fel nem sorolt különleges szőtt árúknak, a 690. tétel alatti faszénnek, a 691. tétel alatti porrá őrölt faszénnek, a 729. tétel alatti növényi eredetű rongynak, hulladék és maradvány pásztnak, a 810—811. tétel alatti mindenfajta kaucuk tárgynak és törmeléknek és a regenerált gypaptnak.

A szabóiparosok továbbképzése

Haas Hermann, a szabászati akadémia vezetője, részletes javaslattal fordult a szabókézművesek céhének elnökségéhez és ebben felhívja a figyelmet a szakműveltség terén való továbbképzésre. Többek között javasolja, hogy a célvezetőség ezt a kérdést tűzze napirendre és állítson fel munkaközösséget a különböző szakosztályok mestereiből, akiknek mindegyike egy-egy szakismereti kört vállal magára előadás céljaira. Ezek az előadások meghatározott időközben tartandók. Az előadások helyéül Haas felajánlja díjlanul iskolájának helyiségeit annak felszerelésével együtt. Vetítő készülékek szintén rendelkezésre állanak. Ciklusszerűen folynának az előadások és minden egyes, két hónapig tartó ciklus nyolc előadást fog felölelni. Az előadóciklusok befejezése után minden csoport részére záróünnepély rendezendő, amelyen bebizonyítják majd, hogy a szabó kézműipar a legközelebbi munkaidőre fel van készítve és a közönségnek újat tud nyújtani. A záróünnepségen az új divatirány is bemutatandó. A javaslat végül részletesen felsorolja, hogy az előadandó anyag miként állítható össze. Hangsúlyozza egyben azt is, hogy szolgálatait mindenkor a céh rendelkezésére bocsátja, mert óhaja az, hogy a gyenge szabókat erőssé tegye és a szabók keresetképességét megjavítsa.

== Magánzállítások a külföldre. Azokban az esetekben, amikor nem üzleti, tehát devizaszoval járó külföldre való szállításokról van szó, mint pl. ajándékoknál, átköltözéseknél, árúknak valamely okból való visszaszállításáról a származási helyükre, vagy ha feldolgozás végett küldenek árút a külföldre stb., a nemzetgazdasági minisztérium ad kiviteli engedélyt és felmentést a devizabeszolgáltatás alól, a pénzügyminisztérium és a vámigazgatóság pedig a vámmentességet engedélyezi. Az engedélyt a kérvényező és a Nemzeti Bank is megkapja. Az utóbbi ennek alapján adja meg a kiviteli láttamozást, megjelölve az A. B. C. nyomtatványokon a miniszteri engedélyek számát. Azoknál a kiviteléknél, amelyek visszahozatal engedélyével kapcsolatosak, az engedély a visszahozatal megtörténtéig nyilvántartásban marad. Ha átköltözés esetén nemes fémeket is kivisznek, ehhez a Nemzeti Bank aranyvételi és ellenőrzési osztályának a külön engedélye szükséges.

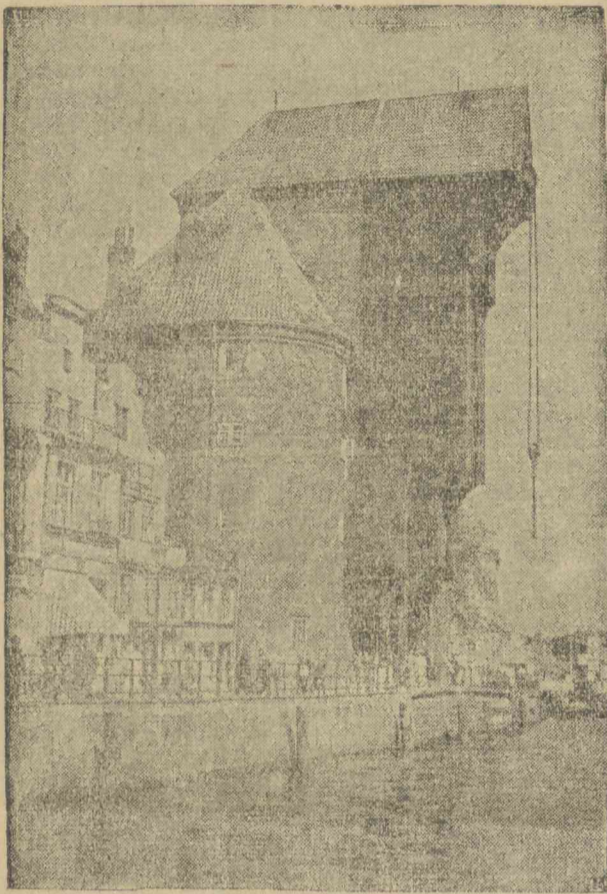
== A gabonaértékesítés és a malmok utasításai. A hivatalos lap 22-iki száma közli a földművelési minisztérium központi gabonaértékesítési hivatalának a gabonaértékesítési törvény egyes szakaszainak végrehajtására vonatkozó részletes utasításait és azokat a könyv- és nyomtatvány-mintákat, amelyeket a malmok és a pékek vezetni kötelesek. A közel 20 oldal terjedelmű utasítás táblázatot közöl a különböző gabonákról és lisztárak, valamint a kenyérsütéshez használható lisztek árának egymáshoz való viszonyáról. Az érdekelt terménykereskedőknek, malmoknak, pékeknek az utasítás minden rendelkezését büntetés terhe mellett pontosan be kell tartaniok, kívánatos tehát, hogy azt teljes terjedelmében megismerjék.

== Kompenzációs behozatalhoz újabb iratok szükségesek. A Nemzeti Bank behozatalt és devizákat ellenőrző osztálya jelentést tett a pénzügyminisztériumnak, hogy a kompenzációs behozataloknál szokásos eddigi előzetes számlák nem nyújtanak elegendő ellenőrzési alapot. Ennek folytán a pénzügyminisztérium a vámkat utasította, hogy a jövőben a kompenzációs alapon behozott árúk elvámolásánál követeljen az importőröktől az eddigi szokásos „bun pentru importator“ számla mellett az áruszállítmányt az országba kísérő számlát is, amelyből kitűnjene a behozott árúk egységárai, védjegye, a csomagok számai a ládák stb. Ezt a számlát éppen úgy kell láttamozni, mint a „bun pentru importator“ számlát.

== Nyúl- és mokus-prém kiviteli ára. Az új k...skedelmi minisztérium a hivatalos lapban rendeletet közöl a külföldre szállított prémek áráról. E szerint a téli nyúlőr darabja 0.22 dollár, az őszi 0.11 és a nyári 0.6 dollár. A mokus-prém darabja: első minőség 0.25, második minőség 0.12 dollár. A szürke bárányprem árát ugyanez a rendelet első minőségűnél 3.50 dollárról 2.50 dollárra szállította le darabonként. Ezek az árak a román határon franco értendők s legalább 30 napi időtartamra érvényesek, a rendeletnek a helyi árelenőrző bizottsággal való közlése napjától számítva. A minőségek megállapítását külön osztályozó bizottság végzi, a karakul-juh tenyésztők szindikátusának ellenőrzése mellett.

== Műtárgyak kivitelének korlátozása. A vallás és művészetiügyi miniszter megtiltotta antik műtárgyaknak, valamint egyházi műtárgyaknak, képeknek, szobroknak, ruháknak, ezüstnemezeknek stb. külföldre kivitelét. Erre kizárólag a műemlékek bizottsága adhat esetről-esetre engedélyt.

(=) A resitai munkások újabb drágasági pótlékot kapnak. A Resita-művek igazgatósága és a munkások megbízottai között hat napon át folyt tárgyalások eredményeképpen a vasgyári és bányászati munkások újabb drágasági pótlékot kapnak. A drágasági pótlék, amelyet a napibérhez csatolnak, mint kiegészítést, a következő: nőtlen munkások részére 10 lei, házas, de gyermektelen munkások részére 15 lei, házas és egy-két gyermekes munkások részére 19 lei, kettőnél több gyermekkel bíró munkások részére 25 lei. A munkások további kedvezménye az, hogy a villanyáramot kilowattóránként az eddigi 10 lei helyett 7 leiért kapják. Évente azonban legfeljebb kétszáz kilowattóra áramot vehetnek igénybe ezen az áron.

Részlet a danzigi rakodópartból, amely Lengyelország meghódítása óta a német birodalom tengeri kereskedelmét szolgálja

SPORTESEMÉNYEK

A magyar versenyzők is résztvesznek a bucurestii ökölvívó versenyen

A román szövetség június hónapban Bucurestiben rendezti meg a balkáni ökölvívó bajnokságokat. Az eddigi tervek szerint a bajnokságokat ebben az esztendőben különös fénytel és ünnepélyességgel rendezik meg. A román versenyzőkön kívül már most is biztosra vehető Jugoszlávia, Bulgária és Törökország versenyzőinek részvétele. Így tehát az ideai balkáni ökölvívóbajnokságokon népes mezőny indul.

Ez a mezőny valószínűleg a magyar ökölvívók-

kal is bővül. A román szövetség részéről a közelmúltban két hivatalos személy is járt a magyar fővárosban és ott megbeszélést folytattak a magyar ökölvívószövetség vezetőivel. Magyar részről nem zárkóztak el a versenyen való részvétel elől, csupán a hivatalos meghívás érkezését várják. Ha ez a meghívás megérkezik, a magyar szövetség az eddigi jelek szerint kedvezően dönt és a magyar versenyzők is résztvesznek a román fővárosban megrendezendő balkáni bajnokságokon.

M, vasárnap kezdődnek a nemzeti bajnokság tavaszi mérkőzései

Városunkban a nemzeti bajnokság A-ligájának első tavaszi mérkőzését a CAMT játssza le a fővárosi Sportul Studentesc csapata ellen. A mérkőzés a Banatul pályán délután három órakor kezdődik. Előzőleg a Chinezul-Ilsa együttese Jimboia válogottjaival játszik barátságos mérkőzést.

Sporthírek mindenfelől

A magyar nemzeti bajnokság vasárnapi műsora. A nagy hó ellenére Magyarországon is megkezdődnek a nemzeti bajnokság küzdelmei. Már az első fordulóban lesz egy rangadó, amelyet a Kispest és a Hungaria csapatai bonyolítanak le egymás ellen. A további műsor a következő: Ferencváros—Szeged FC, Törekvés—Haladás, Elektromos—Gamma FC, Szolnoki MÁV—Kassai AC, Bocskai—Ujpest.

Economu Virgil dr. Milánóba utazik. Economu Virgil, román szövetségi kapitány több napi tartózkodásra Milánóba utazik, ahol szemlélőként részt vesz a világbajnok olasz csapat előkészületein. Az utazással kapcsolatban az olasz sajtó azt írja, hogy az kapcsolatban van az április 14-re tervezett román—olasz válogatott mérkőzéssel.

Kedvezményes jegyet kapnak a katonák a labdarugómérkőzésekre. Több külföldi államban már régebben bevezették a katonák részére a kedvezményes belépőjegyeket. A román szövetség köreiben most foglalkoznak az ügygel és így valószínűleg rövidesen döntést is hoznak majd. A katonák jegyeket természetesen csakis a tényleges katonák, illetve katonai formaruhában levő egyének válthatják meg.

Újból megjelenik a Sport és Kritika. A népszerű sportlap a téli szünet után a sportélet újbóli megindulásával egyidejűleg ismét megjelenik. Idei első száma holnap, hétfőn reggel kerül az olvasók kezébe és részletesen közli a vasárnapi sporteredményeket.

Beranek vezeti az Olaszország—Svájc válogatott mérkőzést. Olaszország és Svájc válogatott csapatai március 3-án Torinóban mérik össze erejüket. A mérkőzést a két ország labdarugószövetségének felkérésére Beranek vezeti.

A Rapid FC nagy győzelme az AGER ellen. A Rapid FC csapatának tagjai már is nagyszerű formában vannak. A legutóbbi edzőmérkőzésen 10:1 arányban legyőzték az AGER együttesét.

RÓZSASZÜRET

85

IRTA: LIGETI ERNŐ

— Harmadnap Isabel visszajött. Űgy állított be, olyan közömbös arckifejezéssel, mintha semmi sem történt volna. Én csak meresztettem a szememet, amikor reggel megérkezett, felületesen megcsókolt, beakasztotta holmijait a szekrénybe, az én sportruhámra is. Hogy miért vitte el magával, soha életemben nem fogom megérteni. A pillanatnak az örülete... Én még mindig nem szóltam semmit. Lestem, hogy mi lesz. Bemegy a fürdőszobába, hallom a víz csobogását, öt perc múlva visszajön, leül az asztalhoz, reggelizik. Valamilyen elképzelhető megokolást csak tart készen, — gondolom, — de ő zavartalanul kenegette vékonyan a vajaskenyert és szükségtelennek tartotta megtörni a csendet. Én még mindig halgatok. Nem tudom: magamban ujjongjak-e, hogy visszajött, vagy engedjem szabadjára indulatait. Üsd le, teperd le, csupán ez segít rajtad. Végre nagy körülányességgel befejezte a reggelit. Azt kérde tőlem, lustán, megszurva minden mondatot: Hogyan? Te még mindig itt vagy? Miért nem indulsz az iskolába? Most eszméltem csak rá, hogy csupán a külseje van itt, csak a ruhája, ez az asszony már nincs mellettem. Tenyeremet kínomban a térdemre kellett csapnom, különben... — Hát semmi mondani való nincs a számomra?... — E pillanatban nincs semmi, — válaszolt egyszerre engedékenyen, mintha sajnált volna. Egy darabig habozott, azután felkelt és kiment. Nem volt erőm utánamenni. Csak az asztalnál találkoztunk, délben. Még mindig vártam, hogy el fogja-e már végre mondani, hogy hol járt? Megbicsakoltam magamat. Ameddig magától nem szólal meg, én se nyitom ki a számot.

— De a végén mégis csak megjutadt tőle,

— vágott közbe Misu türelmetlenül és egyébként jámbor tekintete ezúttal inkább lenézően, mint részvételleljesen meredt rá.

— Huszonnégy óráig a szavát se lehetett hallani. Illetve, fecsegett mindenféléről, csak annak a három napnak a történetét hallgatta el előttem. Képzeld, mialatt én életem legmegalázóbb perceit éltem át, szomorú dalokat dudorászott, mintha ezeken keresztül akarta volna értésemre adni, hogy füttyül reám. Egyszer csak fölkapta a fejét és olyan megmagyarázhatatlan hangon, amely sok mindent levetkezett, megszólalt:

— Te most azt hiszed, hogy megcsaltalak téged?

— Én erre azt feleltem, hogy nem tétélezem fel. Ha feltételeztem volna, akkor nem léphetted volna át e házban a küszöböt.

— Köszönöm, Iván, ezt vártam tőled. — Hozzám lépett, át akart karolni, de én visszatartam magamtól. — Pedig, ha nem vagy ilyen elnéző, — folytatta, — ilyen gyöngéd, ha rámtámadsz, fojtogatsz, abból arra következtettem volna, hogy szeretsz és nem tudsz nélkülem élni. A legnagyobb baj az, hogy már nincs mi fütse a mi szerelmünket. Valld be őszintén, hogy igazam van.

— Én neked, Misu, most már a legnagyobb részletességgel akarok elmondani mindent, — folytatta Iván, mély lélegzétvétel után.

— Nem miattad, akit csak a tények érdekelnek, hanem magam miatt, aki egészen pontosan szeretném körvonalaizni, hogy mi történt itt valaképpen?

Misu kilátástalannak tartott minden megjegyzést és résztvevően hallgatott. Iván folytatta:

— Meg tudlak érteni, — szólalt meg Isabel ismét, olyan közömbösséggel, amelyet méltatlannak tartottam hozzá. — Próbáld te is megérteni engem. Neked is észre kellett venned, hogy az

utóbbi hónapokban mennyit ellenkeztünk, folyton olyan dolgok miatt, amelyek miatt — szerinted — nem volt érdemes. De valahogyan ezek a nézeteltérések mégis közös életünk leglényegesebb tartalmát teszik ki és amely körül mintegy jelképesen fordul föl minden.

Misu ironikusan közbevágtott:

— Ilyen szépen szokta magát kifejezni mindig?

— Így, mondhatni irodalmisággal, — hagyta rá Iván keserűen, elhallgatott és ostobán maga elé bámult. Majd később: — Mindez azért van, — mondotta ő, — mert nincs elég erőnk őszintéknek lenni és megszabadulni egymástól. Meglátod, ha kimondjuk egyszer az elhatározó szót: elválnk, tökéletesen egyet fogunk érteni mindenben s valósággal megkönnyebbülünk. Még jó, hogy azt nem mondotta: akkor egymásra fogunk találni. Jelentsd ki tehát, hogy elválnk. Habozás nélkül, többé nem túrtóztatva magamat, kibáltam: rendben van! Láttad volna Isabelnek az arcát, mintha egyszerre más lény lett volna belőle, mint akivel most találkoztam volna először. — Hát hallgass ide... Elmondom neked, hol jártam, mert sohasem találtad volna ki magadtól... Összegubbaszkodva tartottam kezemet a térdemen, úgy hallgattam. Szófiába utazott, az én ruhámban akart kiszökni a hegyekbe, az volt a terve, hogy beáll Mihailov komitációsájak közé. Amikor azonban ott állott előtte, a Vezér előtt, megdobbant a szíve: én csak idáig követhettem őket, tovább nem, nincs szükségük reám. És ha el is fogadják a szolgálatomat, idegen maradnék nekik és kívül esnék a körükön. És abban a pillanatban, amikor ki akartam nyitni a számot, átvillant az agyamon: te magad is tisztában vagy azzal, hogy neked ő is idegenek. Rokonszenvezhetsz velük, magadévá teheted az igazságukat, kifejezheted akár a hódolatodat is előttük, ha úgy tetszik, műkedvelősködhetsz forradalmi szabad csapataikban,

Marinescu Gabriel tábornok, szövetségi elnök kinevezte a különféle bizottságok elnökeit. Marinescu Gabriel tábornok, szövetségi elnök kinevezte a különféle bizottságok és a ligák elnökeit. A nyugati liga elnökévé Major Augustint nevezték ki, a központi bíróbizottság elnöke Xifando, a nemzeti bajnokság bizottságának elnöke Stelea Virgil lett.

Uj kapust szerződött az UDR. A resitai csapat Feillinger személyében új kapust szerződött. Fülöp és Ionescu még az ősz folyamán súlyos sérüléseket szenvedtek, ezért vált szükségessé új kapuvédő alkalmazása. Feillinger eddig a lugoji Vulturii csapatában játszott és igen tehetséges kapuvédőnek bizonyult. Vele az UDR lényegesen megerősödött.

Kézilabda-bemutató Oradean. Az országos asztali teniszbajnokságokat ebben az esztendőben Oradean rendezik meg. Az asztali teniszbajnokságokkal kapcsolatban felmerült az a terv is, hogy a fővárosi játékosok az asztali teniszmérkőzések után kézilabda bemutatót játszanak.

Rádió

VASÁRNAP, FEBRUÁR 25.

Bucuresti. Radio Romania és Radio Bucuresti 9.45: Istentisztelet közvetítése. 11.15: Szimfonikus zene. 13: Időjelzés, vizállásjelentés. 13.03: Déli hangverseny. 13.20: Időjelzés, előadások, művészeti és kulturális hírek, sport. 13.30: A déli hangverseny folytatása. 14: Rádió ujság. 14.20: A déli hangverseny folytatása. 14.50: Időjelzés, különféle közlemények. 15: Mezőgazdasági hírek és tanácsok. 15.15: A rádió falu-órája. 16.15: Katonai előképzősök órája. 17.15: A Munka és jókedv mozgalom órája. 18.15: Időjelzés, időjárásjelentés. 18.17: Katonazene. 19: A Hét. 19.15: Tánccselepek. Radio Romania. 20: Magyar nyelvű hírek. Radio Bucuresti. 20: A tánccselepek műsor folytatása. Rádió Romania és Radio Bucuresti. 20.10: Elő-

DÉLI HIRLAP
automata telefon száma: 28-10

— csak éppen nem az vagy, ami ők. Idegen, idegen, idegen... Körülbelül ezeket a szavakat mondhatta, vagy gondolhatta, pontosan már nem emlékszem rá, de egészen bizonyos, hogy ő maga sem volt képes hiánytalanul számot adni a változásról, amely most már nem a képzeletben, mint eddig, hanem szemtől-szembe, a valósággal ment végbe benne. En azonban látva kiábrándulását, természetesen tartottam, halovány fénysugarat éreztem áttörni a ködgomolyagon, amely körülvette. Hiszen, ha ez így van, ahogyan ő sejti, vagy ahogyan én sejttem, akkor mi tulajdonképpen közeledünk egymáshoz. Hiszen, ha egy szikra józan ésszel rendelkezik, azok után, ami történt, nekem ad igazat, aki mindezt előre láttam. Édes Isabelem, egyetlennem, — könyörögtem neki, — vissza kell térned a valósághoz. A valóság pedig... Nem tudtam folytatni, megakasztott a mosolya, oly furcsán mosolygott, mint egy távoli csillag, hihetetlen távolságban tőlem. — Vissza kell térnem új álmokhoz, vagy pedig... Vagy pedig — kaptam a szón, — vagy pedig semmi értelme sincs, hogy egy percig is éljek. En itt szétporladoznék, mint valami molyette ruhadarab az állásban, erre képtelen vagyok. — Hogy állíthatsz ilyet, — feleltem megdöbbenve és elrémülve, hogy engem nem tart senkinek és semminek. Hallgattunk, mint a szakadék szélén, amelyet szavakkal úgy sem tudunk sohasem betölteni. Most én kezdtem el nevetni, különben sirni kellett volna. Nem is vett észre.

Misunak kóválygott a feje. Neki ugyan darálhatják, sohasem fogja megérteni az érzelmeknek ezt a „halandzsáját“, ezeket a kiszámíthatatlan szeszélyeket, amelyeket mint az automata a meg nem felelő pénzdarábot, az ő egyszerű paraszti esze azonnal, mint használhatatlant, kilök magából. Száz szónak is egy a vége. Iván bűnös abban, hogy idáig hagyta fejlődni a dolgokat.

Iván csüggedten intett a kezével, hogy még

adás. 20.25: Basarabiai dalok. 20.45: Rádió ujság. 21: Színházi előadás. 22.30: Rádió ujság, sporteredmények. 22.50: Hanglemezek. 23.28: Kabarézene hanglemezeiről.

Budapest I. 9: Ebresztő. Hanglemezek. 9.45: Hírek. 11: Egyházi ének és szentbeszéd. 12.15: Evangélikus istentisztelet. 13.30: Budapesti Hangverseny Zenekar. 14.05: Rádió-krónika. 14.45: Hírek. 15: Cigányzene. 16: Időszerű gazdasági tanácsadó. 16.45: Tánccselepek. 17: Indul a labdarugóbajnokság. Beszélő Pluhár István. 17.30: Növénynevelés. 18: Hírek. 18.15: Zenedélután a Hubay-palotából. 19.25: „A száz szál gyertya születése.“ Előadás hanglemezekkel. 20.15: Hírek és sporteredmények. 20.30: „Nők az alkotmányban.“ Vigjáték három felvonásban. 22.40: Hírek. 23.10: Tánccselepek. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.20: Cigányzene.

Budapest II. 12: Hanglemezek. 13.05: „Levente rádiófélóra.“ 16.05: Postászene. 18.15: Szalónötös. 19: Mária Dórottya emlékünnepe. 20.30: Előadás. 21: Hírek. 21.25: Zenekari művek hanglemezeiről. 22.35: Időjárásjelentés.

HÉTFŐ, FEBRUÁR 26.

Bucuresti. Radio Romania és Radio Bucuresti. 12: Időjelzés, vizállásjelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Mozart és Weber művek hanglemezeiről. 12.55: A Naidin zenekar hangversenye. 13.20: Időjelzés, előadások, művészeti és kulturális hírek. 13.30: Bécsi zene hanglemezeiről. 14: Rádió ujság. 14.20: Spanyol népzene hanglemezeiről. 15: Rádióhírek, különféle közlemények. Radio Romania. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Irodalmi krónika. 19.17: Első fellépések a rádióban. 19.55: Magyar nyelvű hírek. Radio Romania és Radio Bucuresti. 20.05: Előadás. 20.20: Olasz dalok. 20.45: Rádió ujság. 21: Zeneszerzők arcképei: Debussy. 22.10: Rádió ujság, sporthírek. 22.30: Francia népdalok. 22.50: Nagy karmesterek hanglemezeiről. 23.45: Francia, német, angol és olasz nyelvű hírszolgálat.

Budapest I. 7.45: Ebresztő. Torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 11.20: Éneklő kurucok. 11.45: Előadás. 13.10: Zongora hangverseny. 13.40: Hírek. 17.15: Előadás. 17.45: Időjelzés, időjárás, hírek. 18: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15: Pátia-hanglemezek. 18.40: Előadás. 18.45: A kétezer éves jóságban. Előadás. 19.15: Cigányzene. 19.50: Előadás. 20.15: Hírek. 20.30: Az Operaház előadásának közvetítése. „Aida.“ Dalmú négy felvonásban. 22.25: Hírek. 23.15: Hírek, időjárásjelentés.

24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 24.25: Magyar tánccselepek. **Budapest II.** 19.45: Német nyelvoktatás. 20.30: Thalia mostohafia. Előadás. 21: Hírek. 21.15: Szalónzene. 22.25: Felolvasás. 22.55: Cigányzene.

KEDD, FEBRUÁR 27.

Bucuresti. Radio Romania és Radio Bucuresti. 12: Időjelzés, vizállásjelentés, háztartási és egészségügyi tanácsok. 12.10: Zenekari hangverseny. 12.40: A Dumitrescu zenekar hangversenye. 13.20: Időjelzés, előadások, művészeti és kulturális hírek. 13.30: A Dumitrescu zenekar folytatja hangversenyét. 14: Rádió ujság. 14.20: A Dumitrescu zenekar folytatja hangversenyét. 14.45: Román népdalok. 15: Rádióhírek, különféle közlemények. 19: Időjelzés, időjárásjelentés. 19.02: Orvosi krónika. 19.17: Dalárverseny. Radio Romania. 19.50: Magyar nyelvű hírek. Radio Bucuresti. 19.50: Román zene hanglemezeiről. Radio Romania és Radio Bucuresti. 20: Előadás. 20.15: Szalónzene. 20.45: Rádió ujság. 21: A szalónzene folytatja hangversenyét. 22.10: Rádió ujság, sporthírek. 22.30: Zongora hangverseny. 23: Nagy karmesterek hanglemezeiről. 23.45: Francia, német, angol és olasz nyelvű hírszolgálat.

Budapest I. 7.45: Ebresztő. Torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 11.20: Felolvasás. 11.45: Divattudósítás. 13.10: Hanglemezek. 13.40: Hírek. 14.30: Tánccselepek. 15.30: Hírek. 17.15: Háztartási tanácsadó. 18: Hírek szlovák és ruszin nyelven. 18.15: Cigányzene. 19: Előadás. 19.30: Szalónzene. 20.15: Hírek. 20.25: „A kék postakocsi.“ Operett három felvonásban. 22.40: Hírek. 23.10: Kamarazene. 23.50: Cigányzene. 24: Hírek német, olasz, angol és francia nyelven.

Budapest II. 18.30: Mezőgazdasági félóra. 19.05: Ruszin hallgatóknak. 19.45: Francia nyelvoktatás. 20.25: Szalónzene. 21: Hírek. 21.25: Melleş Béla zenekara. 22.35: Időjárásjelentés.

Magyar nyelvű hírek. 18.30: Reichsender Böhmen (269.5 m és 21 m röv. hull.) 18.50: Pozsony. 20: Toulouse (328.6 m.) 20: Reichsender Böhmen (269.5 m és 31 m röv. hull.) 21.15: Róma II. (244.3 m) és Róma RH (21.15). 22.15: London National (261 m) és rövidhullám GSA (48.50 m), GRX 30.96 m). 22.15: Bucuresti. 23.15: Reichsender Böhmen. 23.45: Pozsony. 23.45: Belgrád (437.3 m és 49.2 m röv. hull.) 23.50: Besztecebánya. 23.45: Toulouse (328.6 m) és Strassbourg (349.3 méter.)

nincs vége. Még egyszer vissza kell hozni valamit, meg kell rázni, mint valami kiürített erszényt, hátha a bélésebe, a zár mögé csúszott egy vigasztaló pénzdaráb.

— Ez volt tehát az a pillanat, amelyről mind a ketten tudtunk, hogy dönteni kell életéről és haláláról. Mélységesen meg voltam bántva és büszkeségem elemi tudata követelte, hogy ne szónokoljak és ne bizonygassam kenetteljesen az ellenkezőjét. Annyit azonban joggal várhatam tőle, hogy vegye figyelembe szerelmi szolgálatom éveit, hűségemet, ragaszkodásomat és ne csak olyan szavakat hajigáljon felém, amelyeknek nincs súlya és térfogata. Isabel azonban, mint egy tűzérési előkészítés után, — új erőre kapva — közelebbre hozta a támadást. — Amikor megismertelek, föltételeztem magamról, hogy te vagy, aki érdekel az engem, pedig, bocsáss meg, kötelességünk lemérni minden kifejezésnek jelentőségét, a lehető legszabatosabban, — te csak jelképe voltál — megint ezt a szót használta, amelynek pedig, szerintem, minden esetben semmi értelme sem volt, — az ő szerepe annak a rejtélyes, idegen világnak, amelyben rajtad keresztül egyre fokozódó tudatossággal, — mert erre csak lassanként jöttem rá, amikor már együtt éltem veled, — megtalálni vélttem magamat. Minden igazi élet azonban tiltakozás a reánk erőszakolt formák ellen... Szerettem volna a lámpát levérni a falról, vagy körmeimmel végigszebezni a bőrömet, vagy az ő szelid, megátalkodottságban ingathatatlan arcát, a fizikai erőszak akármilyen formája kapóra jött volna, mert, hogy Isabel, azonfelül, amit cselekedett, csak körmondatainak helyesbítésére törekedett és úgyszólván fölemelt bölcselkedéseinek ama tudományos légkörébe, ahova kénytelen voltam utána kullogni, hogy valamiképpen áthidaljam a szakadékot, amely egyre szélesebben tátongott közöttünk. Csak bólintottam, mint egy szakorvos, a számunkra teljességgel közöm-

bössé vált köresek tüneteinek föltárásánál. — Megérted-e ezt, Misu? Azt hiszem, mindabban, amit elmondok, nincs semmi elvontság, vagy affektáltság. Ha szétszedem a mi szerelmünket, mint egy óraművet, akkor nemcsak a számjegyeket látod, meg a percmutatót, hanem a „werk“-et is, a hajszálrugókat. Ez az óramű elakadt, porsem esett bele. Kénytelenek vagyunk elővenni a nagyítóüveget...

Ez a beszélgetés, amely inkább monológ-számba ment, Iván lakásán történt, egy alkonyati órában. Iván már hetek óta nem járt ki, került az embereket. Misu eljött hozzá, hogy a maga módja szerint „megvizsgálja“. A lakás még tele volt az eltávozott asszony emlékeivel. Iván nem csodálkozott volna, hogy ha megnyílik egy oldalajtó és Isabel lép ki belőle, vagy ha kinyújtja a karját, a kezét, akkor Isabel testi alakját érinti. Az alkony már félig homályba burkolta a bútorok körvonalait és már csak az ablakkal szemközt eső falra esett némi fény, ahol Iván könyvtárszekrénye állott, meg egy polcon a kvarcok, foszforeszkáló csillámlásaiikkal.

— Ne vedd rossz néven, Misu, ha untatlak párbeszédeink lefolyásával, de könnyitek magamon és tisztázni akarok egyet-mást önmagammal is.

Misu belenyúlt kabátja belső zsebébe és egy szivart húzott elő. Nagy sebbel-lobbal rágyújtott és szemét kancsalítva igazította be a szivarfüst kékes szalagjára.

— Folytasd csak nyugodtan, hiszen voltaképpen én is ludas vagyok a dologban. Ha aznap este nem jut eszembe betoppanni hozzátok és elcsalni téged...

Iván legyintett a kezével és mozdulata kifejezte, hogy mennyire félreismeri Misu a helyzetet, ha azt tételezi fel, hogy ez jelentett már akkor valamit,

(Folytatjuk)

Székelyföldi népdalok

A népdalok eredete ismeretlen. Valahol elkezdik énekelni, szájról-szájra jár, eljut más vidékre is, ahol átalakul, áthasonul és lassankint elveszti eredeti színét, ízét, zamatát, szövege is megváltozik és többnyire dallama is. Fontos lenne ezeket a népdalokat összegyűjteni és megővni az elkallódástól. Ardealban történtek is ilyen kezdeményezések, de még sok a tennivaló ott és nálunk, a Banatban is. Ardeali diákkoromban hallottam egy öreg ducai gazdától énekelni egy ciceui veszedelmet idéző népdalt, de tavaly ősszel már hiába igyekeztem felkutatni, nem emlékezett reá senki. Ez indított arra, hogy néhány jellegzetes székely népdalt csokorba kössek. Főleg ciuci, gheorgheni, odorheui és trei scaunei nótákat gyűjtöttem össze.

A heves és indulatos, gyorsan felfortyanó, késtrántó székelyt az alábbi népdal jellemzi:

**Ha bémegek, ha bémegek
a csekefalvi kocsmába,
Kurtanyelű kis biaskámat
Vágom a gerendába.**

Aki legén, az vegye ki.
Csekefalvi legén ki es veszi,
Még ma éjjel embervérrel
írom fel a nevemet.

Az odorheui szomorkás, mélabús hangulatát pompásan adja vissza az alábbi elnyújtott hangon énekelt népdal:

Odorhei temetőben van egy öreg eperfa,
Annak minden egyes ága ráhálik a síromra,
Tetejibe rászállott egy bús gerlice madár,
Ingem inget, szakajszátok a szívemet,
ezerfelé, ha lehet...

A gheorghieni székely már vidámabb és nem egykönnyen engedi át magát a búnak. Ime:

Amint mentem hazafelé, Gyergyó felé,
Pánkot süttek az asszonyok, arrafelé,
A pánkóból, tyuhaj, nem adtatok,
Szakadjon meg a nyakatok!

Hasonlóan tréfás, könnyed és felette vidám, üdítő a másik is:

Falú végén megyek el, megyek el,
Egy hát divót viszek el, viszek el,
Ha megunom leteszem, hej de leteszem,
mellé ülök megtöröm és megeszem,
hej, de megeszem...

Sűrűn és sokat éneklük a ciuci hegyek között az alábbi két nótát:

Hej csipkebokor szúrta meg a kezemet,
Ciuci kisleány csalta meg a szívemet,
Ciuci kislány ne csald meg,
Ne csald meg az árva szívemet,
Hej, én sem csalom soha meg a teédet...

A hűség kedvéért itt meg kell jegyezni, hogy a nép odahaza a csipkebokrot jellemző gyümölcs miatt más szót énekel, de ezt a nyomdafesték nem igen bírta el... Természetszerűleg nagy szerepet játszik a székely legény életében is a katonaság. Ezt az alábbi nóták örökölték meg:

Mikor ment a taxi egyenesen Miercuriba,
Egyenesen a tündér kaszárnyába,
Széket is adtak, le is ültem rája,
éles volt az olló, gender hajamat levágta.
Az én gender hajam mind leszotyogott a földre,
Két ágú esákót nyomtak a fejemre,
Az van a esákóm oldalára írva,
Kerek hús hónapig leszek vitéz katona,
Viselem a nemzetiszínű szalagot,
nemzeti zászló a jobb vállamat nyomja,
ciuci kislány a szívemet szomorítja...

A másik katonadal még a világháború idejében keletkezett és tréfásan tükrözi vissza a székely békevágyát:

Édesanyám, hol van az az édes tej,
Amelyikkel katonának neveltél,
Adtad volna tejedet a macskának,
Ne neveltél volna fel katonának!

A székely sorsot, a hazuról való elkallódást és távozni való kényszerülését híven adja vissza ez a népdal:

Elmenyek, elmenyek,
Elutazok és elutazok a gyorsvonaton,
S mihelyt a gyorsvonat a Rez alatt megáll
Nyujtom a jobbkezem: Szerűsz babám!

Elkeseredni azonban sohasem keseredik el. Még a székely a jég hátán is és ezért hamarosan új, vig nótára gyűjt:

De az én ökröm a Virág,
Shej, de lerágtá a rezedát,
Shej, rezedá, rezedá,
Szívem vigasztalója,
Édes kisangyalom ne haggy el...

Különösen a távoli idegenben jól esik, ha az ember szülőföldjére visszagondolhat és ilyenkor ezt éneklük:

A kukoricaföldben ketten kapáltunk,
A föld végén néha-néha megálltunk,
A kapára támaszkodva
Lopva néztünk mi egymásra
S úgy álltunk.
És azután szép csendesen, szép csendesen
kapáltunk.
A föld széjjén letettem a kapámat,
Odatettem, megcsókoltam a száját,
Megcsókoltam ajakát,
És azután nem tudom, mit csináltunk,
Csak azt tudom,
Hogy már többé, hogy már többé
nem kapáltunk...

Érdekes, hogy ezt a népdalt kevés változtatással Aiud környékén élő magyar szórvány faluban is éneklük. Ez is megerősíti a tételt, hogy a népdalok változnak, másúlnak, kétszeresen fontos tehát és kötelesség összegyűjteni őket és a kallódástól megmenteni!

Hjabb Kubán Endre

APRÓ HIRDETÉSEK

Atkalmazás

Mindenes rendszerető éves bizonyítvánnyal azonnalra kerestetik. Cím a kiadóban. 766

Nagytakarításhoz állandó takarítónő kerestetik. Cím a kiadóban. 862

Szoptató tiszta rendes dadát keresünk 2 hetes csecsemőhöz. Cím a kiadóban. 863

Házvezetőnőt, középkorú nőt keresek, izraelita vallású előnyben, aki jól főz és a háztartás minden ágában járatos. Ajánlatokat kérem „Magános dós ember” jellegre Rudolf Mosse hirdetőbe, Arad.

Oktatás

A legmodernebb szabást 2-3 hónap alatt el lehet sajátítani. (Naponta 3 óra) Rédlinger divatszalon Timisoara I., Piata Libertatii 2 lift. Palatul anca Comerciala Italiana Romana. 686

Állás keresés

Házfelügyelői állást keres abszolút megbízható házaspár. Mindkető jó megjelenésű, szorgalmas rendszertető. A férfi — állami nyugdíjas — az összes szerelői munkákat érti (kerti munkát is), valamint mindennemű írásbeli adminisztrációt. Az asszony kitűnően főz, úri háztartás vezetését önállóan vállalja. Érdeklődést: „Szép lakás, rendes megéltetés” jeligen a kiadó továbbít. Elmnének vidéki nagyváros gazdaságba is. 656

Butorokat

nagy választékban, részletre is,
a régi árban elárusítok
UNGOR I., Merczy-u. 7.

Lakás

Öt szobás lakás I. emeleti, 5 szobás lakás II. emeleti orvosi rendelő, vagy irodai célokra alkalmas, 3 szobás lakás II. emelet, modern, déli fekvésű május 1-re kiadó. I., Str. I. G. Duca S. E. K. Thomas. 608

Alkivos uccai és két udvari szobából álló lakás fürdőszobával, összes mellékhelyiségekkel március 1-re kiadó. Bővebbet a ház mesternél I., Piata Tepes Vodă 1. 679

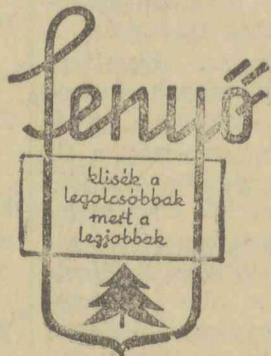
Garzónlakás fürdőszobával kapualatti bejárattal kiadó. II., Str. Stefan cel Mare 19. 676

Modern háromszobás uccai I. emeleti lakás május 1-re kiadó. Str. Bonnaz 11. (Küttl térnél). 670

Keresek négyszobás komfortos, esetleg 3 szoba, hallos lakást a Belvárosban. Címeiket a kiadóba kérem „Belváros” jellegre. 671

Új házban egy, vagy kétszobás garzón, esetleg hallos modern lakást keresek. Címeiket a kiadóba „Modern” jellegre kérem. 683

Háromszobás, modern lakás május 1-re kiadó. III. Str. Radulescu 70. 675

Adás-vétel

Rövid keresztűros fekete zongora jutányosan eladó. Telefon: 12-71. 678

Csapágyfémeket, használt, de jó állapotban lévőket vételre keresek: Ing. Coloman Schedivetz, IV., I. C. Bratianu 39. 649

500-1000 kgr. mérleg megvételre kerestetik. Telefon: 30-97. 684

Hálószoba, szalóngarnitúra és írógép jó állapotban eladó. Telefon: 42-81. 682

Tökések figyelmébe! Timisoarán vilamos megállónál levő nagy ingatlan, amelyen emeletes gyárépület, lakóház (modern 4 szobás és szoba-konyhás lakással) és beépítetlen nagy saroktelek van (uccai front) más vállalkozás miatt igen olcsón eladó. Szükséges tőke 1 és fél-2 millió lei. Ajánlatok „Elsőrendű tőkebefektetés” jelige alatt a kiadóhivatalba küldendők. 645

Családi házat megvételre keresek, amelyben 1-2 négyszobás modern lakás van. Ajánlatokat „Áruház” jellegre a kiadóba kérek. 646

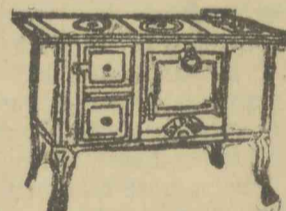
Bélyeg! nagyrészt román jubileumi, használatlan bélyegek egy tételben eladók. Csak komoly vevő jelentkezzen III., Str. Eneas 71. Martirul Jordas sarok. 685

Egy 4 ütemű fekvő hengeres nyersolajmotor 13 H. P. angol gyártmány eladó. Cím: Rudolf Mosse Arad.

OLCSÓ, FINOM

HAZI GYAPJU katonák részére, úgyszintén perzsa-szőnyegnek és zsák-szőnyegnek ORIENTAL perzsa-szőnyeg-szövőde Timisoara IV., Bul. Berthelot 5

Modern takaréktűzhelyek

kiváló minőségben. Alkandó rakatár románcozott és fekete tűzhelyekben

KÁLMÁN DEZSŐ

speciális takaréktűzhelyüzem

Timisoara IV. Bulev. Carol 40.

A Temesvári Bank épületében

modern 2, 3, 4 és 5 szobás lakások és a Bulev. Regele Ferdinand 1 számú házban (volt Löffler A. palota) 2 szobás lakás irodahelyiségnek, vagy garzónlakásnak május 1-re kiadó. Bővebbet a Temesvári Bank házközvetőségénél.

Kérelem

Timistorontal, Arad, Caras és Severin megyék ft. plébánosaihoz.

Egy fiatal ember, aki most végezte tanulmányait állás elnyerése érdekében, keresi ősenek, Müller Emil (esetleg Emil Ferenc) születési bizonyítványát. Nevezett 1840-1842 között született, de születési helyét nem tudja. Nevezett szülei Müller Ferenc és Lányi Emilia voltak. Ugyancsak szükség van Müller Emil és Tramm Olga esketési bizonyítványára. Az esketés 1875 és 1885 között ment végbe valamely községben, ahol Müller Emil, mint pénzügyőr teljesített szolgálatot. Kéretik ezen okmányokat utánvétellel Reisz, a Temesvarer Zeitung tisztviselőnője címére. Timisoara I., Str. Eminescu 5. beküldeni.